

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain sekä siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, maa-aineslakia, ympäristönsuojelulakia sekä eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi tarkennuksia määritelmiin sekä säännöksiin, jotka koskevat yhteysviranomaisia ja toimivaltaisia viranomaisia, ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta ja ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta kuultavia viranomaisia ja kansainvälistä kuulemista koskevaa menettelyä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia. Lisäksi esityksellä ehdotetaan tehtävän teknisluonteisia muutoksia ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin ja sen liitteisiin.

Maa-aineslakiin, ympäristönsuojelulakiin sekä eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettuun lakiin lisättäisiin viittaussäännökset koskien ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin ehdotettavaa uutta, valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevaa säännöstä. Lisäksi maa-aineslakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännös, joka koskee maa-aineslain tietojärjestelmän rekisterinpitäjiä.

Lakeihin tehtävillä muutoksilla täydennettäisiin tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa. Maa-aineslakiin tehtävillä tarkennuksilla varmistettaisiin lisäksi tietosuoja-asetuksen mukaisten rekisterinpitäjiä koskevien vaatimusten täyttyminen.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2021.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Ympäristövaikutusten arviointia koskeva lainsäädäntö	4
2.2 Henkilötietojen suojaa koskeva lainsäädäntö.....	5
2.3 Muu lainsäädäntö	7
2.4 Nykytilan arviointi	9
3 Tavoitteet	12
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	13
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	13
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	13
5 Lausuntopalaute.....	14
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	16
6.1 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä	16
6.2 Maa-aineslaki	21
6.3 Ympäristönsuojelulaki	24
6.4 Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta	24
7 Lakia alemman asteinen sääntely	25
8 Voimaantulo	25
9 Suhde muihin esityksiin.....	25
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	25
10.1 Ympäristöperusoikeus.....	25
10.2 Henkilötietojen suoja	26
LAKIEHDOTUKSET	28
Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	28
Laki maa-aineslain muuttamisesta	32
Laki ympäristönsuojelulain 212 §:n muuttamisesta	33
Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.....	34
LIITE	35
RINNAKKAISTEKSTIT	35
Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	35
Laki maa-aineslain muuttamisesta	41
Laki ympäristönsuojelulain 212 §:n muuttamisesta.....	43
Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain muuttamisesta.....	44

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2011/92/EU, muutettuna direktiivillä 2014/52/EU, jäljempänä *YVA-direktiivi*) täytäntöönpanon täydentämiseksi ehdotetaan muutettavan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (252/2017, jäljempänä *YVA-laki*), maa-aineslakia (555/1981), ympäristönsuojelulakia (527/2014) sekä eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (764/2019). Maa-aineslakia on lisäksi tarve tarkistaa eräiden luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun asetuksen (2016/679, jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus*) rekisterinpitäjiä koskevien vaatimusten täyttämiseksi.

Suomi on vastaanottanut 28.11.2019 Euroopan komissiolta virallisen huomautuksen (asi-anumero 2019/2290) koskien YVA-direktiivin täytäntöönpanoa Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Komissio katsoo, että useita direktiivin säännöksiä ei ole pantu asianmukaisesti täytäntöön. Komission mukaan puutteet koskevat muun muassa ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä *YVA-menettely*) soveltamisalan määräytymistä, YVA-menettelyn tulosten huomioon ottamista lupamenettelyissä sekä päätösten perustelemiseen ja muutoksenhakuoikeuteen liittyviä kysymyksiä.

Ympäristöministeriö on asettanut virallisen huomautuksen käsittelyyn toimikaudelle 1.7.2020-31.12.2021 yhteistyöryhmän, jossa on edustajia ympäristöministeriön lisäksi oikeusministeriöstä, liikenne- ja viestintäministeriöstä sekä työ- ja elinkeinoministeriöstä. Yhteistyöryhmä perustettiin koordinoimaan virallisen huomautuksen johdosta tehtävää YVA-direktiivin täytäntöönpanon täydentämistä. Yhteistyöryhmän toiminnasta on saatavilla tietoa ministeriön internetsivuilla tunnuksella [YM034:00/2020](#).

Osa komission huomautuksista on luonteeltaan teknisiä ja liittyvät direktiivin säännösten täytäntöönpanon yksityiskohtiin. Iso osa komission esittämistä puutteista kohdistuu YVA-direktiivin lupamenettelyille asettamien vaatimusten täytäntöönpanoon. YVA-lain soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden lupamenettelyistä säädetään Suomessa sektorikohtaisissa lupasäädöksissä, joista osa kuuluu muiden kuin ympäristöministeriön toimialaan. Kukin ministeriö valmistelee omaa toimialaansa koskevat lainsäädäntömuutokset, ja näin ollen niitä ei käsitellä tässä esityksessä.

Suomi on 24.3.2020 antamassaan vastauksessa ilmoittanut, että Manner-Suomi ja Ahvenanmaa tulevat täydentämään lainsäädäntöään YVA-direktiivin säännösten täytäntöönpanon täsmentämiseksi. Lainsäädäntömuutokset valmistellaan niin, että lainsäädäntömuutokset kokonaisuudessaan tulisivat voimaan vuoden 2021 aikana.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla on useita henkilötietojen käsittelyä koskevia säädöksiä, joissa tarkoitettu käsittely kuuluu yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan. Yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimusten täyttämiseksi maa-aineslakiin on tarpeen tehdä rekisterinpitäjiä koskeva tarkennus.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkатыönä ympäristöministeriössä. Hallituksen esityksen tausta-aineisto on saatavilla ministeriön internetsivuilla tunnuksella [YM028:00/2020](#).

Hallituksen esityksen sisältöä on käsitelty myös virallisen huomautuksen koordinoimista varten perustetussa yhteistyöryhmässä.

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi –palvelussa 18.11.2020 – 8.1.2021. Lausunnot hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin 82 taholta, joihin lukeutui muut ministeriöt, valtionhallinnon virastoja, maakunnan liitot, kuntaliitto, tuomioistuimia, yliopistoja, ympäristöjärjestöjä, ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn liittyviä edunvalvontajärjestöjä, yhdistyksiä ja yrityksiä. Lausuntokierroksella ollut luonnos piti sisällään ehdotukset YVA-lain ja maa-aineslain muuttamiseksi. Ympäristönsuojelulakia ja eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia koskevat ehdotukset on lisätty hallituksen esitysluonnokseen lausuntokierroksen jälkeen.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Ympäristövaikutusten arviointia koskeva lainsäädäntö

YVA-direktiivi

Ympäristövaikutusten arvioinnista on säädetty alun perin Euroopan unionissa vuonna 1985 tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetulla neuvoston direktiivillä 85/337/ETY. EU-maissa tästä tuli lainsäädäntöä 3.7.1988. Direktiiviä on muutettu kolmesti vuosina 1997, 2003 ja 2009 (Euroopan neuvoston direktiivi 97/11/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivit 2003/35/EY ja 2009/31/EY). Alkuperäinen direktiivi muutoksineen kodifioitiin yhdeksi direktiiviksi antamalla uusi YVA-direktiivi vuonna 2011, ja tätä direktiiviä on sovellettu 17.2.2012 alkaen. YVA-direktiiviä muutettiin jälleen 2014 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2014/52/EU. Direktiivi tuli saattaa osaksi EU-maiden lainsäädäntöä 16.5.2017 mennessä.

YVA-direktiivissä annetaan säännökset YVA-menettelystä, jolla varmistetaan, että hankkeet, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, arvioidaan ennen niiden hyväksymistä. Direktiivin liitteissä I ja II luetellaan hankkeet, joita ympäristövaikutusten arviointi koskee. Direktiivin liitteen I mukaisiin hankkeisiin sovelletaan aina YVA-menettelyä. Liitteen II hankkeet tulee alistaa YVA-menettelyyn, mikäli niistä aiheutuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Jäsenvaltion on määritettävä joko tapauskohtaisesti selvittämällä tai raja-arvoja tai valintaperusteita asettamalla, tehdäänkö niistä ympäristövaikutusten arviointi. Suo-messa määrittäminen tapahtuu viranomaisen tekemällä päätöksellä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa.

Espoon sopimus

Valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia säätelee YK:n Euroopan talouskomission valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnin yleissopimus (E/ECE/1259, Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, Espoo Convention, jäljempänä *Espoon sopimus*). Espoon sopimuksen osapuolina olevilla valtioilla on oikeus osallistua toisessa valtiossa käynnissä olevaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn, mikäli arvioitavan hankkeen ympäristövaikutukset kohdistuvat kyseiseen valtioon.

Espoon sopimus tehtiin vuonna 1991. Siinä määritellään menettelyt valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioimiseksi. Suomi ratifioi sopimuksen vuonna 1995, ja sopimus saatiin voimaan asetuksella valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta (SopS 67/1997). Espoon sopimusta muutettiin vuonna 2004. Nämä muutokset saatettiin Suomessa voimaan vuonna 2017 valtioneuvoston asetuksella valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta (SopS 81/2017).

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

Kansallisessa lainsäädännössä YVA-direktiivi toimeenpantiin 1.9.1994 lailla ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994) sekä valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (792/1994). YVA-lainsäädännön kokonaisuudistuksen myötä säädettiin uusi YVA-laki (252/2017). Samalla saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä ne muutokset, joita YVA-direktiivin muuttamisesta annettu direktiivi 2014/52/EU edellytti. Uusi YVA-laki tuli voimaan 16.5.2017, jolloin se kumosi vuonna 1994 voimaan tulleen lain. Samassa yhteydessä uudistettiin myös YVA-asetus (277/2017, jäljempänä *YVA-asetus*).

YVA-laissa ja YVA-asetuksessa on säännökset YVA-menettelyyn liittyvistä määritelmistä, YVA-menettelyn vaiheista ja niihin liittyvistä menettelyvaatimuksista sekä määräajoista, YVA-menettelyssä tuotettavista asiakirjoista ja niiden sisältövaatimuksista, eri toimijoiden rooleista ja velvollisuuksista. Niissä on myös säännöksiä lupamenettelyistä koskien.

YVA-direktiivi on pantu Suomessa täytäntöön YVA-lainsäädännön lisäksi maankäyttö- ja rakennuslailla (132/1999), maankäyttö- ja rakennusasetuksella (895/1999), luonnonsuojelulailla (1096/1996) sekä lupamenettelyjä koskevien velvoitteiden osalta sektorikohtaisilla säädöksillä. Näitä ovat ympäristönsuojelulaki (527/2014) ja valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (713/2014), vesilaki (587/2011) ja valtioneuvoston asetus vesitalousasioista (1560/2011), maankäyttö- ja rakennuslaki ja maankäyttö- ja rakennusasetus, maa-ainelaki ja valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (926/2005), kaivoslaki (621/2011) ja kaivosasetus (391/2012), ydinenergialaki (990/1987) ja ydinenergia-asetus (161/1988), laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) ja valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015), laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005), ratalaki (110/2007), ilmailulaki (864/2014), laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977) ja laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (768/2004).

2.2 Henkilötietojen suoja koskeva lainsäädäntö

Yleinen tietosuojalaki

Yleisessä tietosuojalain asetuksessa vahvistetaan säännöt luonnollisten henkilöiden suojelulle henkilötietojen käsittelyssä sekä säännöt henkilötietojen vapaata liikkuvuutta koskien. Sen tavoitteena on suojella luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia, erityisesti heidän oikeuttaan henkilötietojen suojaan.

Yleisen tietosuojalain asetuksen keskeiset käsitteet määritellään asetuksen 4 artiklassa. Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista käsittelyä käyttäen tai manuaalisesti. Tällaisia toimintoja voivat olla esimerkiksi tietojen kerääminen, tallentaminen, järjestäminen, jäsentäminen, säilyttäminen, muokkaaminen tai

muuttaminen. Henkilötietojen käsittely on asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan lainmukaista silloin, jos se on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Käsittelyn perustasta on tällöin säädettävä lainsäädännössä, ja käsittelyn tarkoitus määriteltävä käsittelyn oikeusperusteessa. Käsittelyn oikeusperuste voi sisältää erityisiä säännöksiä koskien muun muassa yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa. Jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Rekisterin määritelmästä säädetään asetuksen 4 artiklan 6 kohdassa. Rekisterinä pidetään kohdan mukaan mitä tahansa jäsenneiltyä henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, josta tiedot ovat saatavilla tietyin perustein, oli tietojoukko sitten keskitetty, hajautettu tai toiminnallisin tai maantieteellisin perustein jaettu. Henkilötietodirektiivissä rekisteristä käytettiin nimeä henkilötietojen käsittelyjärjestelmä. Uudessa asetuksessa termiä on kuitenkin muutettu teknologia-neutraalimmaksi. Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan puolestaan 4 artiklan 7 kohdan mukaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Rekisterinpitäjän käsitteestä ei kuitenkaan voida poiketa säätämällä rekisterinpitäjäksi taho, jota ei tahon henkilötietojen käsittelyn tarkoituksia ja keinoja koskeva tosiasiallinen määräysvalta huomioon ottaen voitaisi yleisen tietosuojasetuksen mukaan pitää rekisterinpitäjänä.

Tietosuojalaki

Vuoden 2019 alussa voimaantullut tietosuojalaki (1050/2018) täydentää ja täsmentää yleistä tietosuojasetusta ja sen kansallista soveltamista. Lakia sovelletaan tietosuojasetuksen 2 artiklan soveltamisalan mukaisesti. Lisäksi lakia sovelletaan mainitun artiklan 2 kohdan a ja b alakohdissa tarkoitettun toiminnan yhteydessä, ellei muualla laissa toisin säädetä. Lakia ei sovelleta valtiopäivätoimintaan, eikä sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, josta säädetään henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018). Laki on luonteeltaan yleislaki, josta voidaan poiketa erityislainsäädännössä tietosuojasetuksen asettaman harkintamarginaalin puitteissa.

Lain 28 §:ään sisältyy säännös julkisuusperiaatteen soveltamisesta henkilötietojen käsittelyssä. Sen mukaan oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetään.

Julkisuuslaki

Laissa viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) on viranomaisen asiakirjojen julkisuutta koskeva yleislaki, joka on tullut voimaan 1.12.1999. Siinä säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista. Julkisuuslailla täsmennetään perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädettyä julkisuusperiaatetta. Viranomaisen asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, ellei toisin säädetä. Poikkeuksesta asiakirjojen julkisuuteen voidaan säätää joko julkisuuslaissa tai erityislainsäädännössä.

Viranomaisten asiakirjojen julkisuus koskee lähtökohtaisesti myös henkilötietoja sisältäviä asiakirjoja. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetään kuitenkin erikseen tiedon antamisesta

viranomaisen henkilökisteristä. Säännöksen mukaan viranomaisen henkilökisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Suoramarkkinointia ja mielipide- tai markkinatutkimusta varten henkilötietoja saa kuitenkin luovuttaa momentin nojalla vain, jos niin erikseen säädetään tai jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa. Viranomaisen tulee siis henkilötietojen luovuttamista harkitessaan arvioida sitä, onko tietojen vastaanottajalla voimassa olevan lainsäädännön mukainen käsittelyperuste tietojen käsittelylle tai onko rekisteröity antanut luovuttamiselle erikseen suostumuksensa.

Useat henkilötiedot ovat myös julkisuuslain 24 §:n nojalla salassa pidettäviä. Pykälän 1 momentin 23 - 32 kohtiin on koottu yksityisyyden suojan turvaamiseksi salassa pidettävänä pidettävät tiedot. Näihin lukeutuu muun muassa tiedot henkilön salaisiksi ilmoittamista yhteystiedoista, poliittisesta vakaumuksesta, henkilön yksityiselämän piirissä esittämistä mielipiteistä, vapaa-ajan harrastuksista tai perhe-elämästä.

2.3 Muu lainsäädäntö

Maa-aineslaki

Maa-aineslain tavoitteena on aineiden otto ympäristön kestävästä kehitystä tukevalla tavalla. Tavoitteena on turvata aineiden saatavuus sekä maa-ainesmuodostumissa esiintyvä pohjavesi niin määrällisesti kuin laadullisesti vaarantamatta luonnon monimuotoisuutta. Maa-aineslakia sovelletaan kiven, soran, hiekan, saven ja mullan ottamiseen pois kuljetettavaksi taikka paikalla varastoitavaksi tai jalostettavaksi. Maa-aineslaki ei koske kaivoslakiin perustuvaa aineiden ottamista eikä rakentamisen yhteydessä irrotettujen aineiden ottamista ja hyväksikäyttöä, mikäli toimenpiteellä on viranomaisen lupa tai hyväksytyt suunnitelma. Laki ei myöskään koske aineiden ottamista vesialueella, jos se edellyttää vesilain mukaisen luvan. Maa-ainesten ottamisessa on lisäksi noudatettava muiden lakien säännöksiä.

Maa-ainesten ottamista säännellään maa-aineslain mukaisella lupamenettelyllä. Lupa ei ole tarpeen, jos aineksia otetaan omaa tavanomaista kotitarvekäyttöä varten asumiseen tai maa- ja metsätalouteen. Lupaa maa-ainesten ottamiseen haetaan kirjallisesti kunnan toimivaltaiselta viranomaiselta. Lupahakemuksessa esitetään keskeiset tiedot luvan hakijasta ja maa-ainesten ottamisesta. Hakemukseen liitetään tarvittaessa luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen ns. Natura-arviointi. Myös viranomaislausunnot sekä naapurien ja muiden tahojen kuulemista koskevat tiedot liitetään hakemukseen.

Maa-aineslaissa ympäristövaikutusten arvioinnin huomioimisesta lupahakemuksessa ja luvassa säädetään mainitun lain 5 §:n 3 momentissa ja 6 §:n 3 momentissa. Maa-aineslain 5 §:n 3 momentin mukaan YVA-laissa tarkoitettua hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Maa-aineslain 6 §:n 3 momentin mukaan sellaisen hankkeen, johon sovelletaan YVA-lakia, lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten mainitun lain mukainen arviointi on otettu huomioon. Edellä mainittu momentti sisältää viittauksen YVA-lain 4 lukuun.

Maa-aineslain 23 b §:ssä säädetään maa-ainesten ottamisen ja sen vaikutusten seurannan järjestämiseksi ylläpidettävästä tietojärjestelmästä (jäljempänä *NOTTO-järjestelmä*). NOTTO-järjestelmä sisältää keskeiset tiedot maa-aineslain mukaisista ottamisluvista sekä niihin liittyvistä otetun maa-aineksen määrä- ja laatutiedoista. Ottamisluvat sisältävät henkilötietoja, mm. luvanhal-

tijan nimi- ja yhteystietoja sekä ottamispaikkojen sijaintietoja, jotka voidaan katsoa henkilötiedoksi silloin, kun kiinteistönomistaja on luonnollinen henkilö. Ottamisluvat saattavat sisältää julkisuuslaissa tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja esimerkiksi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettuina yksityisinä liikesalaisuuksina. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 23 - 32 kohdissa tarkoitetuista yksityisyyden suojan turvaamiseksi salassa pidettävistä tiedoista ottamisluvat saattavat joissain tapauksissa sisältää tietoja henkilön salaisiksi ilmoittamista yhteystiedoista.

Maa-aineslaissa tarkoitettulla lupa- ja valvontaviranomaisella on julkisuuslaissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada maksutta käyttöönsä NOTTO-järjestelmästä valvonnan ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot. NOTTO-järjestelmän henkilötietojen käsittelystä säädetään maa-aineslain 23 b §:ssä siten, että käsittelyssä on noudatettava henkilötietolakia.

NOTTO-järjestelmää ylläpitävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (jäljempänä *ELY-keskus*) sekä Suomen ympäristökeskus, joka tilaa järjestelmän teknisen ylläpidon ELY-keskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselta (jäljempänä *KEHA-keskus*). NOTTO-järjestelmään liittyy myös Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä avoin karttapalvelu ”Maa-ainestenottoluvat ja kiviainesvarannot”, joka ei sisällä henkilötietoja.

Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulaki on ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskeva yleislaki. Lakia sovelletaan teolliseen toimintaan tai muuhun toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Lisäksi lakia sovelletaan toimintaan, josta syntyy jätettä, sekä jätteen käsittelyyn. Lakia ei sovelleta merenkulun ympäristönsuojelulaissa (1672/2009) tai merensuojelulaissa (1415/1994) tarkoitettuun toimintaan, eikä säteilystä aiheutuvien haittavaikutusten ehkäisemiseen siltä osin, kun siitä määrätään ydinenergialaissa (990/1987) tai säteilylaissa (859/2018). Soveltaminen on rajoitettua puolustusvoimain ja rajavartiolaitoksen toiminnassa.

Ympäristönsuojelulain 212 § säätelee menettelyä valtion rajat ylittävien vaikutusten huomioonottamiseksi eräissä tilanteissa. Pykälän 1 momentin mukaan jos direktiivilaitoksen tai suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen toiminnasta todennäköisesti aiheutuu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Euroopan unionin toisen jäsenvaltion alueella, valtion ympäristölupaviranomaisen on toimitettava tälle valtiolle tiedoksi kyseisen toiminnan ympäristölupahakemus ja siihen liittyvät teollisuuspäästädirektiivin liitteen IV mukaiset tiedot samanaikaisesti kuin lupahakemuksesta tiedotetaan ja kuullaan 5 luvun mukaisesti. Samaa tiedotusmenettelyä noudatetaan momentin mukaan myös sellaisen jäsenvaltion pyynnöstä, jossa kyseisestä toiminnasta todennäköisesti aiheutuu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Ympäristöministeriön on tarvittaessa neuvoteltava toisen valtion toimivaltaisen viranomaisen kanssa ennen lupa-asian ratkaisemista sen varmistamiseksi, että ympäristölupahakemus ja siihen liittyvät teollisuuspäästädirektiivin liitteen IV mukaiset tiedot annetaan kyseisessä valtiossa asianmukaisesti ajaksi yleisesti saataville mahdollisten huomautusten esittämistä varten. Pykälän 2 momentin mukaan valtion ympäristölupaviranomaisen on lupa-asiaa ratkaistessaan otettava huomioon 1 momentin mukaiseen kuulemiseen perustuvat huomautukset. Pykälän 3 momentin mukaan valtion ympäristölupaviranomaisen on ilmoitettava 1 momentin mukaisesti kuullulle valtiolle ympäristölupapäätöksestä ja toimitettava sille teollisuuspäästädirektiivin 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta

Eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain tavoitteena on sovittaa yhteen ja jouduttaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä. Sitä sovelletaan lain 2 §:n mukaan ympäristönsuojelulain, vesilain (587/2011), maa-aineslain, kaivoslain (621/2011), luonnonsuojelulain (1096/1996), maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) sekä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) mukaisen lupa-asian käsittelyyn. Lain 3 §:ssä säädetään lupamenettelyistä, jotka voidaan sovittaa yhteen. Yhteensovittavana viranomaisena toimii lain 5 §:n mukaan aluehallintovirasto tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Lain 4 §:n mukaan lupa-asian käsittelyssä noudatetaan kyseessä olevan lain lisäksi, mitä sen 2 §:ssä mainituissa laeissa säädetään.

2.4 Nykytilan arviointi

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

Määritelmät

Voimassa oleva YVA-lain 2 §:ssä säädetään lain keskeisistä määritelmistä, joita ovat ympäristövaikutus, ympäristövaikutusten arviointimenettely, ympäristövaikutusten arviointiohjelma, ympäristövaikutusten arviointiselostus, hankkeesta vastaava, yhteysviranomainen, osallistuminen, perusteltu päätelmä ja lupa. Kyseinen pykälä ei sisällä hankkeen määritelmää. YVA-direktiivin 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa hankkeella tarkoitetaan rakennustyön tai muun laitoksen tai suunnitelman toteuttamista sekä muuta luonnonympäristöön ja maisemaan kajoamista mukaan lukien maaperän luonnonvarojen hyödyntäminen. Kansallisen YVA-lainsäädännön tulkinnassa hanke käsitetään pitkälti samalla tavalla kuin YVA-direktiivin määritelmässä.

Euroopan unionin tuomioistuin on tulkinnut YVA-direktiivin soveltamisalaa laajasti ja on viime vuosina antanut useita ratkaisuja, joissa keskeisenä kysymyksenä on ollut, mikä tulkitaan hankkeeksi. Aiemmassa oikeuskäytännössään (mm. asiat C-2/07, C-275/09 ja C-121/11) unionin tuomioistuin on katsonut, että hankkeeseen tulee liittyä töitä tai kajoamista, joilla muutetaan paikan fyysistä olotilaa, jotta kyse on YVA-direktiivin mukaisesta hankkeesta. Tuomioistuin on katsonut, että pelkkä toimintaa koskevan luvan uusiminen tai muuttaminen ei tarkoita alueen olosuhteiden fyysistä muuttamista, jolloin näihin ei tule YVA-direktiivi sovellettavaksi. Tuomioissa C-411/17 tuomioistuin katsoi, että pysäytetyn ydinvoimalaitoksen teollisen sähköntuotantotoiminnan käynnistämiseksi uudelleen sekä toiminnassa olevan ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamisen ja sen teollisen toiminnan lopettamisen määräajan lykkäämiseksi annetun lain säätäminen täytti YVA-direktiivin mukaisen hankkeen määritelmän. Tuomioistuimen kanta perustui siihen, ettei kyseessä ollut pelkästään pysäytetyn laitoksen käynnistäminen uudelleen ja käyttöään pidentäminen vaan kokonaisuuteen liittyi voimaloiden modernisointitöitä, jotka olivat omiaan vaikuttamaan alueen fyysiseen olotilaan siten kuin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetaan.

Se, että voimassa oleva YVA-laki ei sisällä hankkeen määritelmää, ei ole YVA-direktiivin täytäntöönpanon ja nykyisen oikeustilan valossa paras ratkaisu. Hankkeen määritelmä ja sen tulkinta ovat keskeisessä asemassa esimerkiksi silloin, kun viranomainen on tekemässä päätöstä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa.

Työ- ja elinkeinoministeriön YVA-lain mukaiset viranomaistehtävät

Voimassa olevan YVA-lain mukaan työ- ja elinkeinoministeriö toimii yhteysviranomaisena ja on toimivaltainen viranomainen tekemään päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta yksit-

täistapauksessa ydinenergiailaissa tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevissa hankkeissa. Ydinenergiain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa ydinlaitoksella tarkoitetaan ydinenergian aikaansaamiseen käytettäviä laitoksia, tutkimusreaktorit mukaan luettuina, ydinjätteiden laajamittaista loppusijoitusta toteuttavia laitoksia sekä ydinaineen ja ydinjätteen laajamittaiseen valmistamiseen, tuottamiseen, käyttämiseen, käsittelyyn tai varastointiin käytettäviä laitoksia. Ydinenergiainlaki pitää sisällään ydinlaitosten lisäksi kuitenkin muitakin hankkeita.

Nykyinen tarkkalinjainen rajausta pelkkiin ydinlaitoshankkeisiin on aiheuttanut käytännössä tilanteita, joissa on ollut epäselvyyttä siitä, voiko työ- ja elinkeinoministeriö toimia yhteysviranomaisena tai yksittäistapauspäätöksenteon toimivaltaisena viranomaisena sellaisissa ydinenergiailaissa tarkoitetuissa hankkeissa, jotka eivät ole ydinenergiain mukaisia ydinlaitoksia.

Ydinenergiainlaki on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluva laki. Ministeriö vastaa ydinenergiainsäädännön kehittämisestä, valmistelee lupapäätökset sekä ohjaa ydinjätehuollon suunnittelua ja toteutusta. Ministeriöllä ydinenergia-alan ylimpänä toimijana on paras asiantuntumus toimia yhteysviranomaisena ja yksittäistapauspäätöksenteon toimivaltaisena viranomaisena myös muissa ydinenergiailaissa tarkoitettuja laitoksia kuin pelkästään ydinlaitoksia koskevissa hankkeissa. Siksi on tarpeen tarkistaa YVA-lain 10 §:n toisen virkkeen sekä 11 §:n 3 momentin sanamuotoa.

Arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta kuultavat viranomaiset

Voimassa olevan YVA-lain 17 §:ssä säädetään arviointiohjelmasta kuulemisesta ja 20 §:ssä arviointiselostuksesta kuulemisesta. Yhteysviranomaisen on pyydettävä tarvittavat lausunnot arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta sekä varattava tilaisuus mielipiteiden esittämiseen. Näissä säännöksissä ei hankkeen vaikutusalueen kuntia lukuun ottamatta kuitenkaan nimetä, keitä viranomaisia on kuultava. Käytäntönä on kuitenkin ollut, että yhteysviranomaisen kuulee varsin laajasti eri viranomaisia YVA-menettelyn yhteydessä.

YVA-direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että niille ympäristöasioista vastaaville tai paikallisen tai alueellisen toimivallan perusteella toimiville viranomaisille, joita hanke todennäköisesti koskee, annetaan mahdollisuus ilmaista kantansa hankkeen toteuttajan toimittamien tietojen ja lupahakemuksen osalta. Tätä varten jäsenvaltioiden on artiklan mukaan nimettävä viranomaiset, joita asiassa on kuultava, joko yleisesti tai tapauskohtaisesti. Voimassa olevan YVA-lain 17 § ei vastaa mainitun artiklan vaatimuksia, sillä siinä ei nimetä kuultavia viranomaisia. Säännöstä tulee tarkentaa Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta.

Kansainvälistä kuulemistä koskeva menettely

YVA-lain 5 luvussa säädetään valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista. Luku sisältää säännökset Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettaviin hankkeisiin liittyvästä kansainvälisestä kuulemisesta sekä toisen valtion lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettavista hankkeista. YVA-lain 29 §:n mukaisesti toiselle jäsenvaltiolle on toimitettava ilmoitus hankkeesta ja arviointiohjelma tarvittavine käännöksineen. Ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista säädetään pykälän 2 momentissa.

YVA-direktiivin 7 artiklan 2 kohdan mukaan valtion, jonka lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella hanke aiotaan toteuttaa, on lähetettävä sellaiselle jäsenvaltiolle, johon vaikutus kohdistuu direktiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti toimitettavat ja 6 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdan mukaisesti saataville asetettavat tiedot.

YVA-direktiivin 6 artiklan 2 kohta sisältää listauksen seikoista, jotka tulee ilmoittaa yleisölle. Lista pitää sisällään muun muassa lupahakemuksen (6 artiklan 2 kohdan a alakohta). Voimassa oleva YVA-laki ei täysin kata YVA-direktiivin 7 artiklan 2 kohdan vaatimuksia, sillä se ei sisällä velvoitetta lähettää toiselle jäsenvaltiolle direktiivin 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa mainittua hanketta koskevaa lupahakemusta.

YVA-direktiivin 6 artiklan 3 kohta sisältää listauksen tiedoista, jotka tulee antaa yleisön, jota asia koskee, saataville. Kohdan a alakohdan mukaan saataville tulee antaa YVA-direktiivin 5 artiklan mukaisesti saadut hanketta koskevat tiedot ja b alakohdan mukaan tietoja viranomaisille annettavista tärkeimmistä selvityksistä ja ohjeista, kun yleisölle jota asia koskee, on tiedotettu YVA-hankkeesta direktiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Direktiivin 6 artiklan 3 kohdan b alakohdalla on pantu täytäntöön Århusin sopimuksen velvoitteita. Århusin sopimuksen täytäntöönpano-opas (The Århus Convention, Implementing Guide; United Nations Economic Commission for Europe; Second edition, 2014, p. 153) käyttää termiä ”selvitykset ja ohjeet” (engl. *reports and advice*) niin, että se kattaa laajasti erilaiset viranomaiselle annettavat tuotokset, jotka voivat tulla konsulteilta, muilta viranomaisilta, asiantuntijaelimiltä tai yleisöltä. Nämä selvitykset ja ohjeet voivat olla esimerkiksi tutkimuksia, kustannus-hyötyanalyysyjä, teknisiä tai tieteellisiä raportteja sekä sosiaali- tai terveysvaikutusten arviointeja. Näihin selvityksiin ja ohjeisiin tulisi lukea myös viranomaisten antamat lausunnot ja mielipiteet, jotka on annettu ympäristövaikutusten arviointia koskevien dokumenttien laadun arvioimiseksi.

YVA-lain kontekstissa edellä mainittujen selvitysten ja ohjeiden ymmärretään tarkoitettavan viranomaisten asiassa antamia lausuntoja ja yleisön, jota asia koskee, mielipiteitä sekä YVA-yhteysviranomaisen antamaa lausuntoa arviointiohjelmasta ja perusteltua päätelmää, jotka sisältävät yhteenvedon edellä mainituista lausunnoista ja mielipiteistä. YVA-laki ei täysin kata YVA-direktiivin 7 artiklan 2 kohdan vaatimuksia, sillä se ei sisällä velvoitetta lähettää toiselle jäsenvaltiolle direktiivin 6 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamaa lausuntoa ja perusteltua päätelmää.

YVA-lain liitteet

YVA-lain liitteessä 1 (jäljempänä *hankeluettelo*) luetellaan hankkeet, jotka edellyttävät aina YVA-menettelyyn. Hankeluettelon 5 kohdan a alakohta pitää sisällään (metsäteollisuuden) masatehtaat. Kohta perustuu YVA-direktiivin liitteen I 18 kohdan a alakohtaan, joka koskee teollisuuslaitoksia, joissa tuotetaan massaa puusta tai samanlaisista kuituisista materiaaleista. YVA-lain vastaava kohta ei ole sanamuodoltaan YVA-direktiivin kohdan mukainen, minkä takia YVA-lakiin on tältä osin tehtävä sanamuototarkistus.

YVA-lain liite 2 sisältää tekijät, joita käytetään päätettäessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta YVA-lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen (arviointimenettelyn soveltaminen yksittäistapauksessa). Se perustuu YVA-direktiivin liitteeseen III. Osa YVA-direktiivin liitteen III vaatimuksista sisältyy kuitenkin YVA-asetuksen 2 §:ään. Yksittäistapauspäätöksenteon kannalta olisi selkeämpää, jos direktiivin edellyttämät päätöksenteossa käytettävät tekijät olisivat samassa liitteessä.

Voimassa oleva YVA-laki ei sisällä viittausta YVA-direktiivin liitteeseen II, joka sisältää hankkeet, jotka tulee alistaa YVA-menettelyyn, mikäli niistä aiheutuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Kansallisesti mikä vaan hanke voi edellyttää YVA-menettelyä mikäli se aiheuttaa merkittäviä ympäristövaikutuksia ja kattaa näin ollen myös YVA-direktiivin liitteen II hankkeet. Yhteys YVA-direktiivin liitteeseen II ei kuitenkaan ole täysin selvä.

Maa-aineslaki

Maa-aineslaki on yksi YVA-lain soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden lupamenettelyihin sovellettavista sektorikohtaisista säädöksistä. Maa-aineslaki ei sisällä säännöksiä niitä tilanteita varten, joissa maa-ainestenottohankkeella katsotaan olevan todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia. Maa-aineslaki ei tältä osin täytä YVA-direktiivin vaatimuksia.

Maa-aineslain 23 b §:ssä säädetään maa-ainesten ottamisen ja sen vaikutusten seurannan järjestämiseksi ylläpidettävästä tietojärjestelmästä, NOTTO-järjestelmästä. Järjestelmä sisältää keskeiset tiedot maa-aineslain mukaisista ottamisluvista sekä niihin liittyvistä otetun maa-aineksen määrä- ja laatu-tiedoista. Ottamisluviin sisältyy henkilötiedoiksi luokiteltavia tietoja. Kyseisessä pykälässä on tarpeen säätää yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista rekisterinpitäjistä, jotka vastaisivat henkilötietojen käsittelyä koskevasta päätöksenteosta. Pykälästä on tarpeen korjata myös viittaus vanhaan henkilötietolakiin.

Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulaki on yksi YVA-lain soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden lupamenettelyihin sovellettavista sektorikohtaisista säädöksistä. Lain 212 § sisältää kansainvälistä kuulemismenettelyä koskevat säännökset, kun direktiivilaitoksen tai suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen toiminnasta todennäköisesti aiheutuu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Euroopan unionin toisen jäsenvaltion alueella. Koska YVA-menettelyä voidaan edellyttää myös muilta kuin direktiivilaitoksilta tai suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueista, säännös ei kata kaikkia hankkeita, joihin soveltuu YVA-laki ja -direktiivi. Ympäristönsuojelulaki ei tältä osin täytä YVA-direktiivin vaatimuksia.

Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta

Eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain tavoitteena on sovittaa yhteen ja jouduttaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä. Siinä ei ole säännöksiä niitä tilanteita varten, joissa lain soveltamisalassa olevassa hankkeessa järjestetään YVA-lain 5 luvussa tarkoitettu kansainvälinen menettely, ja joissa yhteensovittavan viranomaisen vastuulle tulee kansainväliseen menettelyyn liittyviä tehtäviä. Koska myös yhteensovittamislain soveltamisalassa olevilla hankkeilla saattaa olla rajat ylittäviä vaikutuksia, laki ei tältä osin täytä YVA-direktiivin vaatimuksia.

3 Tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on täydentää YVA-direktiivin täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä sekä tehdä YVA-lakiin joitain teknisluonteisia tarkennuksia. Esityksen tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottamista ympäristövaikutusten arviointia edellyttävien hankkeiden suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Esityksen tavoitteena on lisäksi tehdä yleisestä tietosuoja-asetuksesta ja henkilötietojen suojaamista koskevan kansallisen lainsäädännön muutoksista johtuvat muutokset maa-aineslakiin.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin ehdotetaan muutoksia YVA-direktiivin täytäntöönpanon täydentämiseksi.

YVA-lakiin tehtäisiin täydennyksiä lain määritelmiin sekä YVA-ohjelmasta ja YVA-selostuksesta kuultaviin viranomaisiin. Lisäksi tehtäisiin muutoksia yhteysviranomaista ja toimivaltaista viranomaista koskeviin säännöksiin sekä kansainvälistä kuulemista koskeviin säännöksiin. Esityksessä ehdotetaan muutettavan YVA-lain 2, 3, 5, 10, 11, 17, 20, 26, 29 ja 38 §:ää sekä säädettävän uusi 29 a §. YVA-lain liitteisiin 1 ja 2 tehtäisiin teknisiä muutoksia, jotta ne vastaisivat tarkemmin YVA-direktiiviä. YVA-lain 2, 3, 17, 26 ja 29 §:ään sekä liitteisiin 1 ja 2 esitettävät muutokset ja uutta 29 a §:ää koskeva lisäysehdotus tehtäisiin Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta. Muut esitetyt muutokset perustuvat käytännössä tunnistettuihin muutostarpeisiin.

Maa-aineslain 13 ja 19 §:ään ehdotetaan lisättävän viittaussäännös tässä esityksessä ehdotettavaan uuteen YVA-lain 29 a §:ään niitä tilanteita varten, joissa maa-ainestenottohankkeella katsotaan olevan todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä on toteutettava kansainvälinen kuuleminen. Lupaviranomaisen tulisi näissä tilanteissa toimittaa lupahakemus ja lupa-asiaassa annettu päätös ympäristöministeriölle toiselle valtiolle lähettämistä varten. Vastaaavat viittaussäännökset esitetään lisättäväksi myös ympäristönsuojelulain 212 §:ään ja eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain 11 §:ään. Viittaussäännökset tehtäisiin Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta.

Lisäksi maa-aineslain 23 b §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän 4 momentissa säädettäisiin yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista rekisterinpitäjistä. Rekisterinpitäjinä toimisivat tietojärjestelmien ylläpitäjät samaan tapaan kuin ympäristönsuojelun tietojärjestelmässä. Ylläpitäjät vastaisivat käytännössä henkilötietojen käsittelyä koskevasta päätöksenteosta. Samalla pykälän 3 momentista poistettaisiin viittaus vanhaan henkilötietolakiin ja 4 momentista poistettaisiin ympäristöministeriölle säädetty oikeus sopia siitä, että tietojärjestelmän ylläpitoon osallistuu muu asiantuntijalaitos. Muutokset tehtäisiin tietosuojaa ja henkilötietojen käsittelyä koskevien yleissäädösten vaatimuksista johtuen.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Viranomaisvaikutukset

YVA-lakiin kohdistuvat ehdotukset ovat pääosin lakitekniisiä tarkennuksia tai muita muutoksia, joilla ei ole juurikaan vaikutusta nykyiseen viranomaiskäytäntöön.

Arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta kuultavien viranomaisten nimeäminen YVA-laissa ei muuttaisi nykyistä viranomaiskäytäntöä.

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteysviranomaisen roolin laajentaminen myös muihin kuin ydinlaitoksia koskeviin ydinenergialaissa tarkoitettuihin hankkeisiin voisi lisätä työ- ja elinkeinoministeriölle yhteysviranomaistehtäviä, kun ministeriön johdettavaksi tulisi myös muiden kuin ydinlaitoshankkeiden YVA-menettelyt. Yhteysviranomaisroolin laajentaminen myös muihin

kuin ydinlaitoshankkeisiin turvaisi sen, että YVA-yhteysviranomaisella olisi paras asiantuntemus ja kokemus tällaisten hankkeiden YVA-menettelyissä.

Esityksellä muutettaisiin YVA-lain 29 §:ää niin, että jatkossa myös yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta sekä perusteltu päätelmä tulisi toimittaa tarvittavine käännöksineen ympäristöministeriölle toiselle valtiolle lähettämistä varten. Esityksellä lisättäisiin YVA-lakiin uusi 29 a §, joka sisältäisi lupaviranomaiselle kohdistetun velvollisuuden toimittaa YVA-hanketta koskeva lupahakemus ympäristöministeriölle, joka toimittaisi sen toiselle jäsenvaltiolle.

Uudet yhteysviranomaisia ja lupaviranomaisia koskevat kansainväliseen menettelyyn liittyvät velvoitteet eivät vaikuttaisi merkittävästi viranomaisten resursseihin, sillä tällaisia hankkeita toteutuu vuodessa keskimäärin 1-3 kappaletta. Velvoitteiden toteuttaminen edellyttäisi kuitenkin yhteistyötä yhteys- ja lupaviranomaisen ja ympäristöministeriön välillä. Hankkeesta vastaava vastaisi toiselle valtiolle toimitettavien asiakirjojen käännösten kustannuksista, joten käännöskustannukset eivät jäisi viranomaisten vastattavaksi.

Maa-aineslain 23 b §:n mukaisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjäviranomaisia koskevilla yleisen tietosuojasetuksen ja tietosuojalain mukaisilla yleisvelvoitteilla voidaan katsoa olevan jonkin verran viranomaisvaikutuksia. Tietosuoja sääntelyn uudistaminen on kuitenkin jo itsessään tuonut henkilötietoja käsitteleville organisaatioille mukanaan uusia velvollisuuksia ja tarpeen tarkistaa organisaatioiden henkilötietojen käsittelyä koskevia toimintatapoja. Toimintatapojen muutosten seurauksena organisaatioille on aiheutunut vaikutuksia, jotka ovat liittyneet muun muassa lisääntyneisiin resurssi- ja osaamistarpeisiin. Nämä vaikutukset ovat kuitenkin aktualisoituneet jo tietosuoja sääntelyn toimeenpanovaiheessa, eikä tällä esityksellä voida katsoa olevan samanlaisia vaikutuksia sen vaikutuspiirissä oleville toimijoille.

Taloudelliset vaikutukset

YVA-lain kansainvälistä kuulemistä koskevaa menettelyä koskevat uudet asiakirjojen kääntämisvelvoitteet kuuluisivat aiheuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti hankkeesta vastaavalle. Muutoksesta aiheutuisi hankkeesta vastaavalle näin ollen lisäkuluja. Ne koskisivat vain suuria hankkeita, joiden suunnittelukustannusten kokonaisuudessa käännöskulut eivät olisi merkittävässä asemassa. Tällaisia hankkeita toteutuu vuodessa keskimäärin 1-3 kappaletta.

Ympäristövaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

YVA-lainsäädäntöön tehtävien muutosten osalta esityksellä voidaan katsoa olevan myönteisiä ympäristö- ja yhteiskunnallisia vaikutuksia niiden selkeyttäessä soveltamisalaan, viranomaisten toimivaltaan, kuulemiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön liittyviä säännöksiä. Maa-aineslain tietojärjestelmän rekisterinpitäjyydestä säätämisestä voidaan katsoa aiheutuvan myönteisiä vaikutuksia niiden ympäristöhallinnon asiakkaiden oikeusturvan ja henkilötietojen suojan toteuttamiseen, joiden henkilötietoja käsitellään maa-aineslain tietojärjestelmässä.

5 Lausuntopalaute

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi -palvelussa 18.11.2020 – 8.1.2021. Luonnos piti tuolloin sisällään ehdotukset YVA-lain ja maa-aineslain muuttamiseksi. Ympäristönsuojelulakia ja eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia koskevat ehdotukset on lisätty hallituksen esitysluonnokseen lausuntokierroksen jälkeen. Kyseiset, lausuntokierroksen jälkeen esitykseen lisätyt, säännösmuutos-ehdotukset ovat kuitenkin vain teknisiä viittauksia lausuntokierroksella olleeseen YVA-lakiin

ehdotettavaan uuteen pykälään, minkä takia näiden lisäysten osalta ei ole katsottu tarpeelliseksi järjestää uutta lausuntokierrosta.

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa 82 taholta. Esitysluonnoksesta saatiin lausuntoja 45 kpl, joista 20 tahoa ilmoitti, ettei heillä ole huomautettavaa, tai eivät anna lausuntoa. Lausunnon antoivat liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Lapin ELY-keskus, Keski-Suomen ELY-keskus, Pirkanmaan ELY-keskus, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Uudenmaan ELY-keskus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Säteilyturvakeskus, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Museovirasto, Etelä-Karjalan liitto, Pirkanmaan liitto, Helsingin yliopisto, Yva ry, Pelkosenniemen Luonnonsuojeluyhdistys ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Koillismaan vihreät ry, Kyyveden Osakaskunta ja kaksi yksityishenkilöä.

Esitettyjä muutoksia pidettiin annetuissa lausunnoissa pääasiassa kannatettavina. YVA-lain 1 §:ään esitetyn hankkeen määritelmän osalta Pirkanmaan ELY-keskus, YVA ry ja Koillismaan vihreät ry totesivat sen jättävän hankekokonaisuuden määrittelyn edelleen tulkinnanvaraiseksi siltä osin, mitkä kaikki toiminnot samalla alueella sisältyvät hankkeen käsitteeseen. Ympäristöministeriö toteaa, että hankekokonaisuus täytyy määrittellä tapauskohtaisesti, eikä sitä lainsäädännössä voi etukäteen tarkasti määrittellä. Lainkohdan perusteluita on kuitenkin esityksen jatkovalmistelussa kehitetty hankekokonaisuuden määrittelyyn liittyen.

YVA-lain 10 §:ään esitetyn muutoksen osalta Säteilyturvakeskus totesi sen edellyttävän tarkennusta siten, että yhteysviranomaisen käy siitä selkeästi ilmi myös silloin, kun kyse on ydinjätteen käsittelyyn, varastointiin tai loppusijoitukseen liittyvästä toiminnasta. Suomen luonnonsuojeluliitto piti parempana ratkaisuna kaikkien yhteysviranomaisen tehtävien keskittämistä ympäristöhallintoon. Säännöstä on sen jatkovalmistelussa muutettu Säteilyturvakeskuksen esittämän tarkennustarpeen seurauksena. Suomen luonnonsuojeluliiton näkemyksen osalta ympäristöministeriö toteaa, että työ- ja elinkeinoministeriö on toiminut ydinlaitoksen rakentamisen todennäköisten vaikutusten merkittävyttä ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarpeellisuutta arvioivana viranomaisena vuoden 1994 ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain voimaantulosta saakka, eikä tätä katsota tarkoituksenmukaiseksi muuttaa.

YVA-lain 17 §:ään esitettyä muutosta kuultavien viranomaisten nimeämisestä pidettiin kannatettavana ja vakiintuneen käytännön mukaisena. Varsinais-Suomen ja Uudenmaan ELY-keskukset kiinnittivät huomiota säännöksen perusteluiden osalta siihen, että YVA-menettelyssä olevan hankkeen osalta ei aina ole YVA-menettelyn vaiheessa tiedossa kaikkia lupia, joita hanke tulee tulevaisuudessa edellyttämään. Lainkohdan perusteluita on tämän osalta tarkennettu jatkovalmistelussa. Esitetyn YVA-lain 26 §:n muutoksen osalta oikeuskanslerinvirasto ja Keski-Suomen ELY-keskus kiinnittivät huomiota siihen, että säännökseen lisätyn asianmukaisuuden edellytystä tulisi avata enemmän säännöksen perusteluissa. Lainkohdan perusteluita on tämän osalta tarkennettu.

Useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota voimassa olevaan YVA-lain 29 §:ään esitetyn muutoksen sekä esitetyn uuden 29 a §:n sisältöön. Niissä vastustettiin esitetyn 29 §:n perustelujen mainintaa siitä, että yhteysviranomaisen vastaisi tarvittavien käännosten kustannuksista. Sen katsottiin olevan ristiriidassa voimassa olevan YVA-lain 38 §:n kustannusvastuuta koskevan periaatteen kanssa. Esitetyn uuden 29 a §:n osalta kiinnitettiin huomiota siihen, että esityksessä ei ole mainintaa käännouskustannusten vastuutahosta. Lisäksi tuotiin esille tarve rajata 29 ja 29 a §:n mukaan käännettävien asiakirjojen laajuutta. Osassa lausuntoja kiinnitettiin huomiota myös siihen, että käännosten hankkiminen edellyttää viranomaiselta ylimääräisiä resursseja, ja niihin kuluva aika tulisi huomioida YVA-lain mukaisissa määräajoissa. Ympäristöministeriö on esityksen jatkovalmistelussa muuttanut esitettyjä säännöksiä ja niiden perusteluita niin,

että hankkeesta vastaava vastaisi kääntämisen kuluista. Esitykseen on lisätty lausuntokierroksen jälkeen myös YVA-lain kustannusvastuuta koskevan 38 §:n muutosehdotus. Lisäksi niiden asiakirjojen joukkoa, jota käännösvelvoite koskee, on jatkovalmistelussa rajattu. YVA-lain määräaikoja ei ole katsottu perustelluksi muuttaa, koska käännöstyö voidaan ajoittaa tehtäväksi arviointiohjelmalausannon ja perustellun päätelmän antamisen jälkeen. Useissa lausunnoissa tuotiin lisäksi esille muita YVA-lain kehittämistarpeita kohtiin, joita ei tällä esityksellä olla muuttamassa. Muutosten tarpeellisuutta tarkastellaan tulevissa lainsäädäntöhankkeissa.

Maa-aineslakiin ehdotettuihin muutoksiin otettiin kantaa oikeusministeriön, tietosuojavaltuutetun ja Suomen Kuntaliiton lausunnoissa. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota useisiin esityksen kohtiin, joilla on liityntä henkilötietojen suojaa koskevaan yleislainsäädäntöön. Esityksen jatkovalmisteluissa on pyritty ottamaan huomioon oikeusministeriön kommentit. Tietosuojavaltuutetun toimisto ei ottanut kantaa itse ehdotukseen, mutta toi esille tietosuojaan liittyviä näkökohtia, jotka on pyritty huomioimaan esityksen jatkovalmistelussa. Suomen Kuntaliitto totesi, että maa-aineslain 23 b §:n ehdotettu salassa pidettävien tietojen luovuttamisen raja ei saa johtaa ylimääräiseen hallinnolliseen taakkaan esimerkiksi yksityiskohtaisten tietopyyntöjen johdosta. Se kyseenalaisti ylipäätään tarpeen rajaukselle, koska maa-aineslain tietojärjestelmässä ei ole tietoja, jotka koskevat salassa pidettäviä, yksityiselämää tai henkilötietojen suojan kannalta suojeltavia arvoja. Lainkohdan perusteluja on tältä osin kehitetty esityksen jatkovalmistelussa.

Esitettyihin säännöksiin ja niitä koskeviin perusteluihin on lausuntokierroksen jälkeen tehty myös muita selkeyttäviä muutoksia. Hallituksen esitykseen on lausuntokierroksen jälkeen lisätty ehdotukset ympäristönsuojelulain 212 §:n ja eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain 11 §:n muuttamiseksi. Nämä muutosehdotukset ovat kuitenkin luonteeltaan teknisiä, koska niillä lisättäisiin mainittuihin lakeihin ainoastaan viittaussäännökset esityksessä alun perin olleeseen uuteen YVA-lain ehdotettuun 29 a §:ään. Näiden lisäysten johdosta hallituksen esityksen nimike on lausuntokierroksen jälkeen muutettu.

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

2 §. Määritelmät. Pykälän 1 kohdan johdantokappaletta muutettaisiin niin, että siitä poistettaisiin sana toiminta. Tämä johtuu siitä, että jäljempänä käsiteltävä hankkeen määritelmä sisältäisi myös toiminnan. Pykälän 9 kohdan muotoiluun tehtäisiin tekninen korjaus muuttamalla tai-sana ja-sanaksi. Tarkoituksena ei olisi muuttaa säännöksen sisältöä.

Pykälään lisättäisiin uusi 10 kohta, jossa määriteltäisiin hanke. Hankkeella tarkoitettaisiin laitoksen, toiminnan tai muun rakennustyön toteuttamista taikka muuta luonnonympäristöön tai maisemaan kajoamista tai mineraalivarojen hyödyntämistä. Ehdotettu määritelmä vastaisi YVA-direktiivin 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaista määritelmää ja Espoon sopimuksessa olevaa määritelmää. YVA-direktiivissä hankkeella tarkoitetaan rakennustyön tai muun laitoksen tai suunnitelman toteuttamista tai muuta luonnonympäristöön ja maisemaan kajoamista mukaan lukien maaperän luonnonvarojen hyödyntäminen. Direktiivin englanninkielisen kieliversiön vastaavassa kohdassa viitataan maaperän luonnonvarojen sijasta käsitteeseen ”extraction of mineral resources”, jonka oikea käännös on mineraalivarojen hyödyntäminen. Nyt esitettävässä säännöksessä viitattaisiinkin maaperän luonnonvarojen sijasta mineraalivaroihin. Espoon sopimuksen 1 artiklan V kohta sisältää määritelmän ”ehdotettu hanke”, jolla tarkoitetaan kaikkea toimintaa tai toiminnan huomattavaa muutosta, jonka toteuttamisesta toimivaltainen viranomaisen päättää sovellettavan kansallisen menettelyn mukaisesti. YVA-direktiivin ja Espoon sopimuksen mukaiset hankkeen määritelmät eivät ole yhteneviä.

Suomen käytännössä hanke on tulkittu edellä mainittujen määritelmien edellyttämällä tavalla, vaikka siitä ei ole aiemmin erikseen säädetty YVA-laissa. Lakiin lisättävä hankkeen määritelmä selkeyttäisi sitä, mihin hankkeisiin YVA-menettely tulee sovellettavaksi.

Hankkeen määrittelemisen osalta saattaa aiheutua epäselvyyttä siitä, kattaako tietty hanke samalla hankealueella ja/tai sen ulkopuolella sijaitsevia muita toimintoja. Liitännäishankkeet saattavat kuulua YVA-menettelyn piiriin myös silloin, jos niiden katsotaan kuuluvan YVA-menettelyn kohteena olevaan hankekokonaisuuteen. EU:n komission ohjeistuksen mukaan liitännäishankkeiden kuulumista YVA-menettelyn piiriin tulisi arvioida ”centre of gravity” -testin avulla (Commission Note, Subject: Interpretation line suggested by the Commission as regards the application of Directive 85/337/EEC to associated/ancillary works. 5.3.2012). Siinä arvioidaan, ovatko liitännäiset hankkeet tai toimet YVA-menettelyn kohteena olevan hankkeen kannalta keskeisiä tai siihen suoraan liittyviä. Mikäli näin on, nämä toimet tai liitännäishankkeet kuuluvat hankekokonaisuuteen ja näin ollen myös YVA-menettelyn piiriin.

Muiden määritelmien osalta säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain 2 §:ää.

3 §. *Lain soveltamisala ja arviointimenettelyn soveltaminen.* Pykälän 3 momentti sisältää valtuussäännöksen, jonka mukaan hankkeen ominaisuuksista, sijainnista ja sen vaikutusten luonteesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtuussäännös ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, sillä tällä esityksellä YVA-lain liitteen 2 kohdan 2 alakohdassa c sisällytettäisiin YVA-asetuksen 2 §:n kohdat 1-8. Valtuussäännöksen kumoamisen myötä sen nojalla annettu YVA-asetuksen 2 § täytyisi kumota ehdotetun lain voimaantulokappaleessa.

5 §. *Ympäristövaikutusten arviointi muun lain mukaisessa menettelyssä.* Pykälän 3 momenttia muutettaisiin niin, että sen soveltamisalasta suljettaisiin pois hankkeet, joiden yhteysviranomaisena toimii tämän lain 10 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö. Muutos perustuu lain 10 §:ään ehdotettavaan muutokseen, jonka mukaan työ- ja elinkeinoministeriö toimisi yhteysviranomaisena myös muissa kuin ydinlaitoksia koskevissa hankkeissa. Lain 5 §:n 3 momentin poikkeus on tarkoituksenmukaista muuttaa koskemaan kaikkia niitä hankkeita, joissa yhteysviranomaisena toimii työ- ja elinkeinoministeriö.

10 §. *Yhteysviranomainen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavan niin, että työ- ja elinkeinoministeriö toimisi yhteysviranomaisena ydinenergialaissa tarkoitettujen ydinlaitosten lisäksi silloin, kun hanke koskee muuta sellaista laitosta, jossa ydinjätteitä käsitellään, varastoidaan tai jonne niitä loppusijoitetaan. Tämän seurauksena työ- ja elinkeinoministeriö voisi toimia yhteysviranomaisena myös muissa ydinjätteitä koskevissa kuin ydinenergialaissa tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevissa hankkeissa.

Edellä mainitusta poiketen ydinenergialain 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa kaivos- ja malminrikastustoiminnassa, jonka tarkoituksena on uraanin tai toriumin tuottaminen, yhteysviranomaisena toimisi kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kyseiset hankkeet ovat erityyppisiä kuin muut ydinenergian käyttöön liittyvät hankkeet, ja niissä paras asiantuntemus on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Tällainen toiminta on rajattu myös direktiivin 2011/70/Euratom (ns. ydinjätedirektiivi) soveltamisalan ulkopuolelle.

Ehdotettu muutos mahdollistaisi työ- ja elinkeinoministeriön toimimisen yhteysviranomaisena ydinlaitoksia koskevien hankkeiden lisäksi myös ydinenergian käyttöön kiinteästi liittyvissä ydinjätehuollon hankkeissa. Säännöksessä tarkoitettuja muita laitoksia voisivat olla esimerkiksi hyvin matala-aktiivisen ydinjätteen loppusijoituslaitokset, jotka itsessään eivät ole ydinlaitoksia, mutta joiden radioaktiivinen jäte on peräisin ydinlaitoksesta. Muutos selkeyttäisi sitä, missä hankkeissa yhteysviranomaisena toimii työ- ja elinkeinoministeriö ja missä ELY-keskus. Työ-

ja elinkeinoministeriön mahdollisuus toimia yhteysviranomaisena myös muissa kuin ydinlaitoshankkeissa lisäksi takaisi sen, että yhteysviranomaisella olisi paras pätevyys ja asiantuntemus tällaisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Edellä mainitut muutokset tehtäisiin oikeustilan selkeyttämiseksi. Lisäksi pykälän 2 momentissa oleva valtuussäännös esitetään poistettavaksi tarpeettomana, sillä toimivaltakysymyksistä säädetään nykyisin laissa.

11 §. Toimivaltainen viranomainen. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että työ- ja elinkeinoministeriö tekisi 1 momentissa tarkoitetun päätöksen hankkeissa, jotka koskevat ydinenergiialaissa tarkoitettua ydinlaitosta tai muuta sellaista laitosta, jossa ydinjätteitä käsitellään, varastoidaan tai jonne niitä loppusijoitetaan. Ydinenergielain 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa kaivos- ja malminrikastustoiminnassa, jonka tarkoituksena on uraanin tai toriumin tuottaminen, päätöksen tekisi kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Muutoksella varmistettaisiin, että työ- ja elinkeinoministeriön toimivalta olisi yhteneväinen tässä esityksessä ehdotetun 10 §:n 1 momentin kanssa, jossa toimivalta koskee yhteysviranomaisena toimimista.

17 §. Arviointiohjelmasta kuuleminen. Pykälän 1 momenttia täydennettäisiin nimeämällä ne viranomaiset, joita yhteysviranomaisen tulisi aina kuulla arviointiohjelmasta. Näitä viranomaisia olisivat hankkeen vaikutusalueen kunnat ja muut viranomaiset, joita asia todennäköisesti koskee mukaan lukien hankkeen lupaviranomainen. Arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta kuultavien viranomaisten nimeäminen YVA-lakiin on pääosin voimassa olevan käytännön kirjaamista lakiin, sillä yhteysviranomaiset kuulevat jo nykyisin laajasti eri viranomaisia YVA-menettelyn aikana. Esitetty muutos on kuitenkin tarpeen Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta.

YVA-direktiivi edellyttää, että kuulemismahdollisuus varataan ympäristöasioista vastaaville tai paikallisen ja alueellisen toimivallan perusteella toimiville viranomaisille. Hankkeen vaikutusalueen kuntien osalta tällaisen viranomaisen voidaan katsoa olevan ensisijaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Lausunto voitaisiin pyytää myös muilta kunnallisilta viranomaisilta, kuten kunnan terveydensuojeluviranomaiselta, rakennusvalvontaviranomaiselta tai kaa-voituksesta vastaavalta viranomaiselta, jos asia näitä todennäköisesti koskee. Lausunto voitaisiin pyytää myös kunnan- tai kaupunginhallitukselta, kunnanvaltuustolta tai muilta kunnallisilta toimielimiltä.

Muilta viranomaisilta tai julkisia hallintotehtäviä hoitavilta organisaatioilta lausunto tulisi pyytää, jos asia näitä todennäköisesti koskee. Tällaisia viranomaisia olisivat ensisijaisesti viranomaiset, joiden lakisääteiseen tehtävään hanke tai sen ympäristövaikutukset voivat liittyä tai jonka hoitamiseen hanke voi vaikuttaa. Lausuntoa voisi kuitenkin pyytää myös sellaisilta viranomaisilta tai julkisia hallintotehtäviä hoitavilta organisaatioilta, joiden toiminta-alueella hankkeen ympäristövaikutukset saattavat ilmetä, hankkeen sijaintialueesta vastaavilta viranomaisilta tai viranomaisilta, jotka toimialallaan valvovat yleistä etua. Alueellisilta vastuumuseoilta tai Museovirastolta lausunto tulisi pyytää, jos asia liittyy vastuumuseoiden tai Museoviraston lakisääteisiin tehtäviin.

Hankkeen lupaviranomaisella tarkoitettaisiin viranomaista tai viranomaisia, joka myöntävät luvan hankkeelle tai tekevät lupaan rinnastettavan päätöksen. YVA-lain soveltamisalaan kuuluville hankkeille on tyypillistä, että ne edellyttävät usean eri alakohtaisen säädöksen nojalla myönnettyä lupaa, jolloin lausuntopyyntö olisi lähetettävä kaikille tiedossa oleville lupaviranomaisille. Hankkeen YVA-menettelyn kuluessa ei ole aina tiedossa, mitä kaikkia lupia hanke tarvitsee. Jos hankkeen lupaviranomaiset eivät ole vielä kattavasti tiedossa arviointiohjelmasta kuultaessa, lausuntopyynnössä huomioidaan sellaiset viranomaiset, jotka sillä hetkellä tiedossa

olevien asioiden valossa saattavat hankkeen myöhemmässä vaiheessa olla hankkeen lupaviranomaisia.

20 §. Arviointiselostuksesta kuuleminen. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin lisäämällä säännös, jonka mukaan yhteysviranomaisen on pyydettävä lausunnot arviointiselostuksesta noudattamalla, mitä 17 §:n 1 momentissa säädetään. Samalla voimassa olevan 2 momentin toinen virke poistettaisiin tarpeettomana. Arviointiselostuksesta olisi pyydettävä lausunto samoilta viranomaisilta, jotka on nimetty tässä esityksessä ehdotetussa 17 §:n 1 momentissa. Esitetty muutos tehtäisiin Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta.

26 §. Arvioinnin huomioon ottaminen luvassa. Pykälän ensimmäistä virkettä täsmennettäisiin lisäämällä siihen sana ”asianmukaisesti”. Lisäksi pykälään tehtäisiin joitain kieliopillisesti selkeyttäviä muutoksia. Pykälä vastaisi YVA-direktiivin 8 artiklan vaatimuksia, jonka mukaan kuulemisten ja käytyjen neuvottelujen tulokset sekä 5-7 artiklan mukaisesti saadut tiedot on otettava asianmukaisesti huomioon lupamenettelyssä. Asianmukaisuutta koskeva lisäys tehtäisiin Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta. Jo hallintolain (434/2003) 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä, eikä esitetyllä muutoksella ole tarkoitus muuttaa vallitsevaa käytäntöä.

29 §. Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettaviin hankkeisiin liittyvä kansainvälinen kuuleminen. Pykälän 1 momentti koskee hankkeesta ilmoittamista ja arviointiohjelman toimittamista toiselle valtiolle, jos Suomessa toteutettavalla hankkeella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisen valtion alueella. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tarvittavia käännoiksiä koskeva tarkennus niin, että ympäristöministeriölle tulisi toimittaa arviointiohjelman käännettynä vain olennaisilta osiltaan. Olennaisia osia katsottaisiin olevan ainakin arviointiohjelman ne osat, jotka antavat riittävät tiedot toisen valtion viranomaisille ja niille, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, arvioida ja päätellä haluavatko ne osallistua arviointimenettelyyn. Käännettävistä kielistä sovitaisiin tapauskohtaisesti ympäristöministeriön kanssa ja käännoistarpeeseen vaikuttaisi hankkeesta ilmoittamisen laajuus. Pykälän 1 momentin viimeisestä virkkeestä muutettaisiin ”ulkoasianministeriölle” muotoon ”ulkoministeriölle”. Lisäksi pykälään tehtäisiin joitain kieliopillisesti selkeyttäviä muutoksia. Pykälän 1 momentti vastaisi muutoin asiasisällöltään voimassa olevan 29 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momenttia täydennettäisiin niin, että toiselle valtiolle tehtävästä ilmoituksesta olisi käytävä ilmi voimassa olevassa momentissa mainittujen tietojen lisäksi yksityiskohtaiset tiedot arviointimenettelystä, menettelyn osallistumismahdollisuuksista sekä toimivaltaisista viranomaisista, joilta voi saada kansainvälistä kuulemismenettelyä koskevia tietoja ja joille voi esittää asiaa koskevia kysymyksiä. Muilta osin momentti vastaisi asiasisällöltään voimassa olevaa lakia. Toiselle valtiolle toimitettavilla yksityiskohtaisilla tiedoilla arviointimenettelystä ja menettelyn osallistumismahdollisuuksista varmistettaisiin se, että toisen valtion kansalaisilla on samat tiedot ja lähtökohdat osallistua hankkeen arviointimenettelyyn kuin Suomessa arviointimenettelyyn osallistuvilla. Tämä vahvistaisi kansainvälisten sopimusosapuolten kansalaisten ja yhteisöjen tiedonsaanti- ja osallistumisoikeuksia ympäristöasioissa. Pykälään ehdotetut lisätiedot ovat pääsääntöisesti sisältyneet jo nykyisin toisille valtioille lähetettäviin ilmoituksiin, joten kyse olisi voimassa olevan käytännön kirjaamisesta lakiin.

Pykälän 3 momentin mukaan ympäristöministeriön olisi toimitettava toiselta valtiolta saamansa vastaus sekä annetut lausunnot ja mielipiteet yhteysviranomaiselle, jotta tämä voi ottaa ne huomioon arviointiohjelman koskevassa lausunnossa. Se vastaisi voimassa olevan lain 29 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentti koskee arviointiselostuksen toimittamista toiselle valtiolle sekä valtioiden välisiä neuvotteluita. Sen mukaiseen toimittamisvelvoitteeseen lisättäisiin yhteysviranomaisen antama lausunto arviointiohjelmasta. Lisäksi momentin mukainen velvollisuus käännättää asiakirjat koskisi arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon olennaisia osia. Näillä tarkoitettaisiin riittäviä tietoja Espoon sopimuksen liitteessä II luetellusta arviointiselostuksen eri osioista, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat arvioida hankkeesta aiheutuvia odotettavissa olevia valtion rajat ylittäviä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia sekä antaa lausuntoja ja esittää mielipiteitä asiassa. YVA-asetuksen 4 §:n 1 momentin 16 kohdassa tarkoitettu tiivistelmä on liian suppea yksinomaan käytettäväksi. Käännettävien tietojen tulisi kattaa myös selkeät vastaukset valtion arviointiohjelmavaiheessa antamaan palautteeseen ja lisäselvitystarpeisiin.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että yhteysviranomaisen on toimitettava antamansa perusteltu päätelmä ja sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle, joka toimittaa ne toiselle valtiolle. Voimassa olevassa 5 momentissa säädetty lupaviranomaista koskeva velvoite lupapäätöksen toimittamisesta siirrettäisiin tällä esityksellä ehdotettavaan uuden 29 a §:n 2 momentiksi. Esitetystä 29 §:ssä ei säädettäisi käännösten kustannusvastuusta, mutta asiasta säädettäisiin lain 38 §:ssä, jonka mukaan hankkeesta vastaava vastaisi tämän pykälän velvoitteiden mukaisista käännöksistä aiheutuvista kustannuksista. Yhteysviranomaisen olisi vastuussa siitä, että tarvittavat asiakirjat toimitetaan ympäristöministeriölle säännöksessä tarkoitulla tavalla. Pykälään esitetyt muutokset tehtäisiin Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta YVA-direktiivin asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi.

29 a §. *Lupaviranomaisen velvollisuudet valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa.* YVA-lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin velvoitteista lupahakemuksen toimittamiseksi YVA-menettelyyn osallistuvalla toisella jäsenvaltiolla sekä lupapäätöksen toimittamiseksi YVA-menettelyyn osallistuneelle toiselle valtiolle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että lupaviranomaisen on toimitettava 28 §:ssä tarkoitettua hanketta koskeva lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle silloin, kun arviointimenettelyyn osallistuu Euroopan unionin jäsenvaltio. Ympäristöministeriö toimittaisi ne tiedoksi jäsenvaltiolle. Lupahakemuksen olennaisia osia voidaan katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, minkälaisia rajat ylittäviä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia hankkeella voi olla ja miten sen aiemmissa vaiheissa antamat kommentit on otettu huomioon. Lupahakemuksen toimittamisesta säättäminen YVA-laissa on tarpeen YVA-direktiivin asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi, minkä takia velvoite koskisi vain Euroopan unionin jäsenvaltioita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupapäätöksensä ja sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle, joka toimittaisi ne tiedoksi ympäristövaikutusten arviointiin osallistuneelle toiselle valtiolle. Tämä velvoite koskisi kaikkia YVA-menettelyyn osallistuneita, myös Euroopan unionin ulkopuolisia, valtioita. Velvoite lupapäätöksen toimittamisesta siirrettäisiin tähän pykälään voimassa olevan YVA-lain 29 §:n 5 momentista. Sitä tarkennettaisiin kuitenkin siltä osin, että velvoite käännättää lupapäätös koskisi vain sen olennaisia osia. Lupapäätöksen olennaisia osia voidaan katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja kansainvälistä kuulemistä koskevat asiakirjat on otettu huomioon sekä sen, mitä toimia lupapäätös edellyttää tunnistettujen merkittävien haitallisten rajat ylittävien ympäristövaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi tai poistamiseksi sekä seuraamiseksi. Velvoite

lupapäätöksen toimittamisesta toiselle valtiolle perustuu YVA-direktiivin lisäksi Espoon sopimukseen.

Esitetyssä 29 a §:ssä ei säädettäisi käännosten kustannusvastuusta, mutta asiasta säädettäisiin lain kustannusvastuuta koskevassa 38 §:ssä. Lupaviranomainen olisi kuitenkin vastuussa tarvittavien asiakirjojen toimittamisesta ympäristöministeriölle säännöksessä tarkoitettulla tavalla. Lupapäätös toimitettaisiin toiselle valtiolle sen jälkeen, kun ympäristöministeriö on saanut päätöstä koskevat asiakirjat lupaviranomaiselta.

38 §. Kustannusvastuu. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tarkennus siten, että siinä viitattaisiin kansainvälistä kuulemista koskeviin 29 ja 29 a §:ään. Tarkoituksena olisi varmistaa se, että viranomainen voisi periä kansainvälistä kuulemista varten hankittavista käännoksistä aiheutuvat käännoiskulut hankkeesta vastaavalta.

Liite 1 5 kohta a alakohta. Liitteessä 1 olevan hankeluettelon 5 kohdassa kuvataan metsäteollisuuden hankkeet, joihin YVA-menettely tulee aina sovellettavaksi. Hankeluettelon 5 kohdan a alakohtaa täsmennettäisiin niin, että a alakohdan käsite ”massatehtaat” muutettaisiin vastaamaan YVA-direktiivin liitteen I 18 kohdan a alakohdan muotoilua tehtaista, joissa tuotetaan massaa puusta tai vastaavista kuituisista materiaaleista. Muutos tehtäisiin Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta.

Liite 2 2 kohta c alakohta. Liitteessä 2 säädetään YVA-lain 3 §:n 3 momentissa tarkoitetuista tekijöistä, joita käytetään päätettäessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisessa 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen. Sen 2 kohdan c alakohdan ”luonnonympäristön sietokyky” alaisista tekijöistä säädetään YVA-asetuksen 2 §:n kohdissa 1-8. Näitä ovat muun muassa kosteikot, ranta-alueet ja jokisuut sekä kansalliset ja luonnonpuistot. Selkeyden vuoksi tämä asetuksen luettelo sisällytettäisiin YVA-lain liitteen 2 2 kohdan c alakohtaan. Ehdotettu muutos vastaisi myös YVA-direktiivin liitteen III rakennetta.

Lisäksi liitteeseen 2 ehdotetaan lisättävän uusi 4 kohta, jossa yhtenä päätöksenteon perustana olevana tekijänä olisi hankkeen kuuluminen YVA-direktiivin liitteessä II lueteltuihin hankkeisiin. Ehdotettu lisäys virallistaisi ja toisi näkyväksi voimassa olevaa viranomaiskäytäntöä, jossa yhtenä päätöksenteon perustana olevana tekijänä on se, kuuluuko hanke YVA-direktiivin liitteessä II lueteltuihin hankkeisiin. Lisäys tehtäisiin Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta.

6.2 Maa-aineslaki

13 §. Lupahakemuksen tiedoksianto ja lupahakemuksesta tiedottaminen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, joka sisältäisi viittauksen tällä esityksellä ehdotettavaan YVA-lain uuteen 29 a §:ään, joka koskisi lupaviranomaisen velvollisuuksia valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa. Lupaviranomaisen olisi toimitettava YVA-lain 28 §:ssä tarkoitettua hanketta koskeva lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännookset ympäristöministeriölle silloin, kun arviointimenettelyyn on osallistunut Euroopan unionin jäsenvaltio. Olennaisia osia voitaisiin katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, minkälaisia rajat ylittäviä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia hankkeella voi olla ja miten valtion YVA-menettelyn yhteydessä antamat kommentit on otettu huomioon. Ympäristöministeriö toimittaisi hakemuksen edelleen jäsenvaltiolle.

Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse maa-ainestenottohankkeesta, jolla olisi todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeeseen sovellettaisiin YVA-lain 5 luvussa tarkoitettua kansainvälistä menettelyä. Lupahakemus toimitettaisiin toiselle jäsenvaltiolle, jos tämä olisi ilmoittanut osallistuvansa hankkeen YVA-menettelyyn. Ehdotetulla muutoksella täydennettäisiin YVA-direktiivin 7 artiklan täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä Euroopan komission antaman virallisen huomautuksen johdosta, minkä takia lupahakemuksen toimittamista koskeva velvoite koskisi ainoastaan tilanteita, joissa arviointimenettelyyn on osallistunut toinen Euroopan unionin jäsenvaltio.

19 §. *Lupapäätöksen tiedoksianto ja lupapäätöksestä tiedottaminen.* Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 4 momentti, joka sisältäisi viittauksen tällä esityksellä säädettäväksi ehdotettavaan YVA-lain uuteen 29 a §:ään. Lupaviranomaisen olisi toimitettava hanketta koskeva lupapäätöksensä sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle, joka toimittaisi ne edelleen arviointimenettelyyn osallistuneelle toiselle valtiolle. Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun olisi kyse maa-ainestenottohankkeesta, jolla on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia ja hankkeesta on järjestetty YVA-lain 5 luvussa tarkoitettu kansainvälinen menettely. Lupapäätöksen olennaisia osia voitaisiin katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja kansainvälinen kuuleminen on otettu huomioon sekä sen, mitä toimia lupapäätös edellyttää tunnistettujen merkittävien haitallisten rajat ylittävien ympäristövaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi tai poistamiseksi sekä seuraamiseksi. Lupapäätöksen toimittamista koskeva velvoite koskisi kaikkia YVA-menettelyyn osallistuneita, myös Euroopan unionin ulkopuolisia, valtioita, sillä velvoite lupapäätöksen toimittamisesta toiselle valtiolle perustuu YVA-direktiivin lisäksi Espoon sopimukseen.

23 b §. *Tietojärjestelmä.* Pykälän 3 momentin mukaiset lupa- ja valvontaviranomaisille luovutettavat ”tarpeelliset tiedot” muutettaisiin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössään edellyttämään muotoon ”välttämättömät tiedot”. Maa-aineslain 23 b §:ssä tarkoitettua tietojärjestelmästä viranomaisille luovutettava tietosisältö ja niiden taustalla olevat tiedonsaantitarpeet vaihtelevat tapauskohtaisesti, eikä niitä siten ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista luetella laissa tyhjentävästi. Salassapitoa koskevalla erityissäännöksellä olisi tarkoitus poiketa julkisuuslain säännöksistä ainoastaan siltä osin, kuin tietojärjestelmästä luovutetaan salassa pidettäviä valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja. Maa-aineslain tietojärjestelmästä olisi mahdollista jatkossakin antaa muita kuin salassa pidettäviä tietoja suoraan julkisuuslain 16 §:n 3 momentin nojalla, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

Pykälän 3 momentin viittaus kumottuun henkilötietolakiin poistettaisiin. Tietojärjestelmä sisältää henkilötietoja luvanhaltijan nimen ja yhteystietojen muodossa. Maa-aineslain tietojärjestelmän henkilötietojen käsittelyyn soveltuu näin ollen suoraan EU:n yleinen tietosuojasetus ja tietosuojalaki. Tietojärjestelmä ei sisällä yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin sisältyviä tietoja.

Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin tietojärjestelmän ylläpitämisen lisäksi tietojärjestelmän rekisterinpitäjistä. Säännöksen tarkoituksena on tarkentaa yleisen tietosuojasetuksen sääntelyä rekisterinpitäjän määrittämisen osalta. Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan yleisessä tietosuojasetuksessa tahoja, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot.

Maa-aineslain 23 a §:n mukaan maa-ainesluvan haltijan tulee vuosittain ilmoittaa lupaviranomaiselle otetun aineksen määrä ja laatu, ja lupaviranomaisen tulee ilmoittaa ne vuosittain ELY-

keskukselle. Maa-aineslain 23 b §:n 2 momentin mukaan lupa- ja valvontaviranomaisen tulee toimittaa maa-aineslain tietojärjestelmään tiedot maa-aineslain mukaisista luvista ja ilmoituksista. Säännöksen esitöiden mukaan tällä ilmoituksella katetaan lain 23 a §:ssä tarkoitettu velvoite ilmoittaa tiedot ELY-keskukselle. ELY-keskus toimii tämän seurauksena tietojärjestelmän rekisterinpitäjänä sille toimitettujen tietojen osalta. Suomen ympäristökeskus hoitaa tietojärjestelmän käytännön kehittämis- ja ylläpitotehtäviä. Se tilaa järjestelmän teknisen ylläpidon ja tukipalvelut KEHA-keskukselta, joka tuottaa tekniset ylläpitopalvelut Suomen ympäristökeskuksen määrittelemien ehtojen mukaisesti. ELY-keskuksia ja Suomen ympäristökeskusta voidaan pitää yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuina tahoina, jotka määrittelevät henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot.

Tietojärjestelmän yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuina rekisterinpitäjinä toimisivat järjestelmän ylläpidosta vastaavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä Suomen ympäristökeskus. ELY-keskus ohjaa ja valvoo maa-aineslain 4 b §:n 2 momentin mukaan maa-aineslain mukaista toimintaa alueellaan. Se toimii voimassa olevan lain mukaan tietojärjestelmän ylläpitäjänä. Suomen ympäristökeskuksen tehtäviin kuuluu Suomen ympäristökeskuksesta annetun lain (1069/2009) 1 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan seurata ja arvioida ympäristön tilaa ja kuormitusta sekä alueiden käyttöä ja vesivaroja sekä huolehtia niihin liittyvistä raportointivelvoitteista, ja 4 kohdan mukaan ylläpitää ja kehittää toimialan tietojärjestelmiä, tietovarantoja ja tietopalveluja. Lisäksi se toimii voimassa olevan maa-aineslain mukaan tietojärjestelmän ylläpitäjänä. Maa-ainesten ottamisen ja sen vaikutusten seurannan järjestämiseksi ylläpidettävän tietojärjestelmän sisältämien henkilötietojen käsittelyn oikeusperustana voidaan ELY-keskusten ja Suomen ympäristökeskuksen osalta katsoa olevan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukainen laissa säädetty velvoite. Rekisterinpitäjien suorittamaa henkilötietojen käsittelyä voidaan pitää yleisen tietosuoja-asetuksen perusteella lainmukaisena.

Maa-aineslain tietojärjestelmää ylläpidetään maa-ainesten ottamisen ja sen vaikutusten seurannan järjestämiseksi. Maa-aineslain tavoitteena on aineiden otto ympäristön kestävä kehitystä tukevalla tavalla. Tietojärjestelmän tarkoitus on edistää lain täytäntöönpanoa ja valvontaa sekä maa-ainesten ottamisen ja ottamisalueiden tilan seurantaa. Sen voidaan katsoa olevan yleisen edun kannalta tarpeellinen. Tietojärjestelmän tavoitteen toteutumiseksi sen tulee sisältää tiedot maa-ainesluvista, aineiden ottomääristä ja ottopaikkojen sijainnista sekä luvan haltijasta. Järjestelmä sisältää henkilötietoja vain siltä osin kuin on tarpeellista sen tavoitteiden toteutumiseksi. Käsittelyperusteen voidaan katsoa täyttävän yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut yleisen edun mukaisuuden ja oikeasuhtaisuuden vaatimukset.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan, jos vähintään kaksi rekisterinpitäjää määrittää yhdessä käsittelyn tarkoitukset ja keinot, on kyse yhteisrekisterinpitäjistä. Asiasta annetun ohjeistuksen mukaan yhteisrekisterinpitäjyyden voidaan katsoa olevan mahdollinen, kun rekisterinpitäjät pyrkivät tarkoituksiin, jotka liittyvät läheisesti toisiinsa tai täydentävät toisiaan. Rekisterinpitäjien henkilötietojen käsittelytarkoitusten tulisi liittyä läheisesti toisiinsa niin, että yhden suorittaman tietojen käsittelyn ei ole mahdollista ilman toisen suorittamaa tietojen käsittelyä. Koska ELY-keskuksen suorittama henkilötietojen käsittely liittyy aluettaan koskevaan ohjaus- ja valvontavelvoitteeseen, ja Suomen ympäristökeskuksen käsittely puolestaan yleisempään valtakunnalliseen ympäristön tilan ja kuormituksen seuranta- ja arvioimisvelvoitteeseen sekä toimialan tietojärjestelmiä koskevaan ylläpito- ja kehittämisvelvoitteeseen, niiden tietojen käsittelyn ei voida katsoa olevan niin tiivisti toisiinsa liittyviä, että niiden osalta olisi kyse yhteisrekisterinpitäjistä. Säädettyä siitä, että Suomen ympäristökeskus toimisi tietojärjestelmän ylläpitäjänä ja rekisterinpitäjänä, momentista poistettaisiin ympäristöministeriölle säädetty valtuus sopia tarvittavilta osin myös muun asiantuntijalaitoksen osallistumisesta tietojärjestelmän ylläpitoon.

6.3 Ympäristönsuojelulaki

212 §. *Menettely valtion rajat ylittävien vaikutusten huomioonottamiseksi eräissä tilanteissa.* Valtion rajat ylittävien vaikutusten huomioonottamista koskevaan 212 §:ään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa olisi viittaus YVA-lain ehdotettuun uuteen 29 a §:ään. Uusi 29 a § koskisi lupaviranomaisen velvollisuuksia valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa. Lupaviranomaisen olisi sen 1 momentin mukaan toimitettava mainitun lain 28 §:ssä tarkoitettua hanketta koskeva lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle silloin, kun arviointimenettelyyn on osallistunut Euroopan unionin jäsenvaltio. Olennaisia osia voitaisiin katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, minkälaisia merkittäviä haitallisia rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia hankkeella voi olla ja miten valtion YVA-menettelyn yhteydessä antamat kommentit on otettu huomioon. Velvoite lupahakemuksen toimittamisesta perustuu YVA-direktiiviin, minkä takia sitä koskeva velvoite koskisi vain Euroopan unionin jäsenvaltiota. Lupaviranomaisen olisi YVA-lain 29 a §:n 2 momentin mukaan toimitettava lupa päätöksensä sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle toiselle valtiolle lähettämistä varten. Lupapäätöksen olennaisia osia voitaisiin katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja kansainvälinen kuuleminen on otettu huomioon sekä sen, mitä toimia lupapäätös edellyttää tunnistettujen merkittävien haitallisten rajat ylittävien ympäristövaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi tai poistamiseksi sekä seuraamiseksi. Lupapäätöksen toimittamista koskeva velvoite koskisi kaikkia YVA-menettelyyn osallistuneita, myös Euroopan unionin ulkopuolisia, valtioita, sillä velvoite lupapäätöksen toimittamisesta toiselle valtiolle perustuu YVA-direktiivin lisäksi Espoon sopimukseen.

6.4 Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta

11 §. *Lupahakemusten tiedoksianto ja siitä tiedottaminen.* Lupahakemusten tiedoksiantoa ja siitä tiedottamista koskevaan 11 §:ään lisättäisiin uusi 6 momentti, jonka mukaan YVA-lakiin ehdotettava uusi lupaviranomaisen velvoitteita koskeva 29 a § koskisi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain mukaisessa menettelyssä yhteensovittavaa viranomaista. YVA-lain ehdotettu uusi 29 a § koskisi lupaviranomaisen velvollisuuksia valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa. Lupaviranomaisen olisi sen mukaan toimitettava mainitun lain 28 §:ssä tarkoitettua hanketta koskeva lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle silloin, kun arviointimenettelyyn on osallistunut Euroopan unionin jäsenvaltio. Olennaisia osia voitaisiin katsoa olevan ainakin ne osat, joiden perusteella toisen valtion viranomaiset ja ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voivat tunnistaa sen, minkälaisia merkittäviä haitallisia rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia hankkeella voi olla ja miten valtion YVA-menettelyn yhteydessä antamat kommentit on otettu huomioon.

Eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain lupapäätöksistä tiedottamista koskevan 15 §:n mukaan yhteensovittavan viranomaisen on lisäksi huolehdittava päätöksen toimittamisesta noudattaen, mitä 2 §:ssä mainituissa laeissa säädetään. YVA-lain uusi 29 a § tulisi sovellettavaksi lain 2 §:ssä mainittujen lakien viittaussäännösten kautta myös yhteensovitettuun menettelyyn.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

YVA-lain liitteen II 2 kohdan c alakohtaan esitettävän muutoksen johdosta lain 3 §:n 3 momentissa oleva valtuussäännös esitetään kumottavaksi tarpeettomana, minkä seurauksena YVA-asetuksen 2 § kumoutuisi.

8 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1.10.2021. YVA-lain 3 §:n 3 momentissa olevan valtuussäännöksen kumoamisen myötä YVA-asetuksen 2 § kumoutuisi.

9 Suhde muihin esityksiin

Esityksellä on riippuvuussuhde ympäristöministeriössä valmisteilla olevaan hallituksen esitykseen laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (YM005:00/2021), jolla muun muassa lisättäisiin maankäyttö- ja rakennuslakiin viittaussäännös YVA-lakiin ehdotettavaan uuteen 29 a §:ään sekä täydennettäisiin säännöksiä YVA-direktiivin asianmukaisesti täytäntöönpanemiseksi. Lisäksi esityksellä on riippuvuussuhde liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteilla oleviin hallituksen esitykseen tieinfrastruktuurin turvallisuuden hallinnasta annetun direktiivin 2008/96/EY muuttamista koskevan direktiivin (EU) 2019/1936 implementointista ja kansallisen lainsäädännön muutostarpeista sekä muista liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muutostarpeista (LVM053:00/2019) sekä hallituksen esitykseen ilmailulain muuttamiseksi (LVM052:00/2020). Mainituissa hallituksen esityksissä muun muassa lisättäisiin lakeihin viittaussäännökset tässä esityksessä ehdotettuun YVA-lain uuteen 29 a §:ään sekä myös muilta osin varmistettaisiin YVA-direktiivin asianmukainen kansallinen täytäntöönpano.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotettuihin säännöksiin liittyvät keskeiset perusoikeudet ovat perustuslain 20 §:n vastuu ympäristöstä (jäljempänä *ympäristöperusoikeus*) ja 10 §:n yksityiselämän suojan osalta henkilötietojen suoja.

10.1 Ympäristöperusoikeus

Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Säännös ilmaisee ihmisten kaikinpuolisen vastuun sellaisesta taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kokonaislinjasta, joka turvaa elollisen ja elottoman luonnon monimuotoisuuden säilymisen (HE 309/1993 vp, s. 66/II). Vastuu kohdistuu yksityisten luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden lisäksi myös julkiseen valtaan. Säännöksen mukainen vastuu ympäristöstä toteutuu aineellisen lainsäädännön kautta, sillä ympäristöperusoikeus on luonteeltaan julistuksenomainen.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettu laki on yksi keskeisistä ympäristönsuojelua koskevista säädöksistä, jolla on liittymäkohtia useisiin muihin ympäristöalan lakeihin. Ympäristövaikutusten arvioinnin tavoitteena on ympäristönsuojelun ja kestävä kehityksen edistäminen suunnittelua ja päätöksentekoa tukevan vaikutusten arvioinnin avulla sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia.

YVA-lakiin esitettyjen muutosten tarkoituksena on pääosin täydentää YVA-direktiivin täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä, jonka voidaan katsoa parantavan YVA-lain vaikuttavuutta ja edistävän sitä, että ympäristövaikutukset arvioidaan, arviointi otetaan huomioon suunnittelussa ja päätöksenteossa ja päätöksentekoon liittyy riittävät tiedonsaanti- ja osallistumismahdollisuudet. Tällä voidaan katsoa olevan ympäristöperusoikeuden toteutumista edistävä vaikutus. YVA-lain 29 §:ään ehdotetut muutokset ja lakiin esitetty uusi 29 a § sekä sitä koskevat maa-aineslakiin, ympäristönsuojelulakiin ja eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettuun lakiin esitetyt viittaussäännökset koskevat menettelyjä valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnissa. Muiden valtioiden osallistumismahdollisuuksien turvaaminen edistää tiedonsaantia kansalliseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon, millä voidaan myös omalta osaltaan katsoa olevan ympäristöperusoikeuden toteutumista edistävä vaikutus.

10.2 Henkilötietojen suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Lisäksi henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä vakiintuneessa ratkaisukäytännössään katsonut, että tällaista sääntelyä on tarkasteltava perustuslain 10 §:n kannalta. Valiokunnan mukaan lainsäätäjän ratkaisuvaltaa rajoittaa paitsi perustuslain 10 §:n 1 momentti, jonka mukaan henkilötietojen suojasta säädetään lailla, myös se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Valiokunnan mukaan lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa.

Perustuslakivaliokunta on henkilötietojen suojaa koskevassa uudessa lausuntokäytännössään katsonut, että henkilötietojen suojan toteuttaminen tulisi jatkossa ensisijaisesti taata yleisen tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislain nojalla. Tähän liittyen tulisi välttää kansallisen erityislainsäädännön säätämistä sekä varata sellaisen säätäminen vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuoja-asetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi (PeVL 14/2018 vp, s. 3). Erityislainsäädännön tarpeellisuutta on perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan arvioitava kuitenkin tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn kohdalla (PeVL 14/2018 vp, s. 5).

Perustuslakivaliokunta on viranomaisten tietojen luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä arvioidessaan kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus voivat liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (PeVL 17/2016, PeVL 10/2014, PeVL 19/2011, PeVL 62/2010).

Ehdotetuista säännöksistä henkilötietojen suojan kannalta keskeistä sääntelyä on maa-aineslain 23 b §, joka koskee maa-aineslain tietojärjestelmää. Tietojärjestelmä pitää sisällään henkilötie-

toja maa-aineslupien haltijoiden ja yhteystietojen muodossa. Järjestelmä ei sisällä arkaluonteisia tietoja. Tämä sekä se huomioiden, että tietojärjestelmän sisältämät tiedot eivät pääasiassa koske maa-ainesten kotitarveottoa, vaan laajamuotoisempaa luvanvaraista maa-ainesten otto-toimintaa, ja lisäksi se, että tietojärjestelmä on maa-aineslain mukaisten viranomaisten käyttämä työväline, ei sen mukaisten tietojen käsittelystä voida katsoa aiheutuvan korkeaa riskiä luonnollisen henkilön oikeuksille tai vapauksille. Näin ollen maa-aineslaissa ei ole tarvetta säätää yleislainsäädäntöä tarkemmin henkilötietojen suojasta. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin perusoikeuskyskyntäisen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomaisen ilmenee laista yksiselitteisesti (PeVL 21/2001 vp, s. 4/I) tai muuten täsmällisesti (PeVL 47/2001 vp, s. 3/II). Ehdotetussa maa-aineslain 23 b §:ssä säädettäisiin yleisen tietosuojasetuksen mukaisista rekisterinpitäjistä. Tarkoituksena ei ole poiketa henkilötietojen suoja koskevasta yleissääntelystä, vaan tarkentaa kansallisen liikkumavaran puitteissa, mitkä viranomaiset toimivat maa-aineslain mukaisessa tietojärjestelmässä rekisterinpitäjinä.

Ehdotetulla maa-aineslain 23 b §:llä saattaa lisäksi olla vaikutusta henkilötietojen suojan kannalta siltä osin, kuin siinä säädettäisiin, että lupa- ja valvontaviranomaisella olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta käyttöönsä tietojärjestelmästä valvonnan ja seurannan kannalta välttämättömät tiedot. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 23 - 32 kohdissa tarkoitettua yksityisyyden suojan turvaamiseksi salassa pidettävistä tiedoista ottamisluvat saattavat sisältää tietoja henkilön salaisiksi ilmoittamista yhteystiedoista. Lisäksi ne saattavat sisältää julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettuja tietoja yksityisestä liikesalaisuudesta. Ehdotettava salassapidettävien tietojen luovuttamisen välttämättömyysvaatimus kuitenkin vastaa perustuslakivaliokunnan vakiintunutta tulkintaa. Säännöksellä ei olisi tarkoitus poiketa henkilötietojen suoja koskevista yleissäännöksistä, vaan ainoastaan salassapitoa koskevista yleissäännöksistä. Maa-aineslain 23 b §:ään esitetyt täydennykset toteuttaisivat osaltaan perustuslain 10 §:n 1 momenttia.

Edellä esitetyn perusteella lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 2 §:n 1 kohdan johdantokappale ja 9 kohta, 3 §:n 3 momentti, 5 §:n 3 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11 §:n 3 momentti, 17 §:n 1 momentti, 20 §:n 2 momentti, 26 ja 29 §, 38 §:n 1 momentti, liitteen 1 5 kohdan a alakohta ja liitteen 2 2 kohdan c alakohta, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 3 momentti laissa 768/2019 ja liitteen 1 5 kohdan a alakohta laissa 126/2019, sekä lisätään 2 §:ään uusi 10 kohta, lakiin uusi 29 a § ja liitteeseen 2 uusi 4 kohta seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *ympäristövaikutuksella* hankkeen aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:

9) *luvalla* viranomaisen hankkeen toteuttamiseen myöntämää lupaa ja muuta siihen rinnastettavaa päätöstä;

10) *hankkeella*:

a) laitoksen, toiminnan ja rakennustyön toteuttamista; sekä

b) muuta luonnonympäristöön ja maisemaan kajoamista sekä mineraalivarojen hyödyntämistä.

3 §

Lain soveltamisala ja arviointimenettelyn soveltaminen

Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään liitteessä 2.

5 §

Ympäristövaikutusten arviointi muun lain mukaisessa menettelyssä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta hankkeisiin, joiden yhteysviranomaisena toimii tämän lain 10 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö.

10 §

Yhteysviranomainen

Yhteysviranomaisena toimii elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Yhteysviranomaisena toimii kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriö, kun hanke koskee ydinenergiassa tarkoitettua ydinlaitosta tai muuta sellaista laitosta, jossa käsitellään tai varastoidaan tai jonne loppusijoitetaan ydinjätteitä. Ydinenergiain 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa kaivos- ja malminrikastustoiminnassa, jonka tarkoituksena on uraanin tai toriumin tuottaminen, yhteysviranomaisena toimii kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

11 §

Toimivaltainen viranomainen

Työ- ja elinkeinoministeriö tekee 1 momentissa tarkoitetun päätöksen hankkeissa, jotka koskevat ydinenergiassa tarkoitettua ydinlaitosta tai muuta sellaista laitosta, jossa käsitellään tai varastoidaan tai jonne loppusijoitetaan ydinjätteitä. Ydinenergiain 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa kaivos- ja malminrikastustoiminnassa, jonka tarkoituksena on uraanin tai toriumin tuottaminen, päätöksen tekee kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

17 §

Arviointiohjelmasta kuuleminen

Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen on pyydettävä lausunto arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta sekä muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee mukaan lukien hankkeen lupaviranomainen.

20 §

Arviointiselostuksesta kuuleminen

Yhteysviranomaisen on myös huolehdittava siitä, että arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen on pyydettävä lausunnot arviointiselostuksesta noudattaen, mitä 17 §:n 1 momentissa säädetään arviointiohjelmasta kuulemisesta. Mielipiteet ja lausunnot on toimitettava yhteysviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuna aikana, joka alkaa kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestää vähintään 30 päivää ja enintään 60 päivää.

26 §

Arvioinnin huomioon ottaminen luvassa

Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien ja mahdollisten 29 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja mahdolliset 29 §:ssä tarkoitetut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat on otettu huomioon.

29 §

Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettaviin hankkeisiin liittyvä kansainvälinen kuuleminen

Yhteysviranomaisen on toimitettava 28 §:ssä tarkoitettua hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelma ja sen olennaisia osia koskevat käännökset viipymättä ympäristöministeriölle. Ympäristöministeriön on toimitettava ilmoitus hankkeesta ja arviointiohjelma käännöksineen toiselle valtiolle viimeistään silloin, kun yhteysviranomainen tiedottaa arviointiohjelmasta Suomessa 17 §:n mukaisesti. Ympäristöministeriö toimittaa toiselle valtiolle annettavan ilmoituksen tiedoksi ulkoministeriölle.

Ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) tiedot hankkeesta;
- 2) tiedot mahdollisista valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista;
- 3) tiedot hankkeen toteuttamisen kannalta olennaisesta päätöksestä;
- 4) yksityiskohtaiset tiedot arviointimenettelystä ja mahdollisuuksista osallistua menettelyyn sekä kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa toisen valtion on vastattava ympäristöministeriölle osallistumisesta ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn;
- 5) toimivaltaiset viranomaiset, joilta voi saada tietoja kansainvälisestä kuulemisesta ja joille voi esittää asiaa koskevia kysymyksiä.

Ympäristöministeriön on toimitettava toiselta valtiolta saamansa vastaus sekä annetut lausunnot ja mielipiteet yhteysviranomaiselle.

Jos toinen valtio on ilmoittanut osallistuvansa arviointimenettelyyn, yhteysviranomaisen on toimitettava arviointiselostus ja yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta sekä niiden olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle, jonka on toimitettava ne viipymättä toiselle valtiolle lausuntojen antamista ja mielipiteiden esittämistä varten. Lisäksi ympäristöministeriön on tarjottava toiselle valtiolle mahdollisuutta neuvotella muun muassa hankkeen mahdollisista rajat ylittävistä vaikutuksista ja tällaisten vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä sekä vahvistettava kohtuullinen määräaika neuvottelujen kestolle. Ympäristöministeriö toimittaa kansainvälistä kuulemistä koskevat asiakirjat yhteysviranomaiselle ja tarvittaessa hankkeesta vastaavalle.

Yhteysviranomaisen on toimitettava antamansa perusteltu päätelmä ja sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle, joka toimittaa ne ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn osallistuneelle toiselle valtiolle.

29 a §

Lupaviranomaisen velvollisuudet valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa

Lupaviranomaisen on toimitettava 28 §:ssä tarkoitettua hanketta koskeva lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle silloin, kun arviointimenettelyyn on osallistunut Euroopan unionin jäsenvaltio. Ympäristöministeriö toimittaa ne jäsenvaltiolle.

Lupaviranomaisen on toimitettava lupapäätöksensä sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle, joka toimittaa ne ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn osallistuneelle toiselle valtiolle.

38 §

Kustannusvastuu

Tiedottamisen, kuulemisen ja ympäristövaikutusten arvioinnin kustannuksista sekä 29 ja 29 a §:ssä säädettyjen velvoitteiden täyttämistä varten tarvittavien käännosten kustannuksista vastaa hankkeesta vastaava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tällä lailla kumotaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (277/2017) 2 §.

Liite 1

Hankeluettelo

5) metsäteollisuus:

a) massaa puusta tai vastaavista kuituisista materiaaleista tuottavat tehtaat;

Liite 2

2. Hankkeen sijainti

Hankkeen vaikutusalueella olevan ympäristön herkkyyttä on tarkasteltava ottaen huomioon erityisesti:

c) luonnonympäristön sietokyky:

— kosteikot, ranta-alueet ja jokisuut;

— rannikkoalueet ja meriympäristö;

— vuoristo- ja metsäalueet;

— kansallis- ja luonnonpuistot;

— lain nojalla luokitellut tai suojellut alueet sekä jäsenvaltioiden luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/147/EY perusteella määrittelemät Natura 2000 -alueet;

— alueet, joilla unionin lainsäädännössä vahvistetut ympäristön laatustandardit on jo ylitetty, niitä ei ole noudatettu tai niiden arvioidaan ylittyneen;

— tiheään asutetut alueet; sekä

— historiallisesti, kulttuurisesti tai arkeologisesti merkittävät maisemat ja kohteet.

4. Kuuluminen tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2011/92/EU) liitteessä II lueteltuihin hankkeisiin.

2.

Laki

maa-aineslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa-aineslain (555/1981) 23 b §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 23 b §:n 3 momentti laissa 468/2005 ja 4 momentti laissa 1577/2009, sekä
lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 258/2017 ja 1407/2019, uusi 4 momentti ja 19 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 468/2005, 1577/2009 ja 1407/2019, uusi 4 momentti seuraavasti:

13 §

Lupahakemuksen tiedoksianto ja lupahakemuksesta tiedottaminen

Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle toiseen valtioon lähettämiseksi niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenetelystä annetun lain 29 a §:ssä.

19 §

Lupapäätöksen tiedoksianto ja lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupapäätös sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle toiseen valtioon lähettämiseksi niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenetelystä annetun lain 29 a §:ssä.

23 b §

Tietojärjestelmä

Tässä laissa tarkoitettulla lupa- ja valvontaviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta käyttöönsä tietojärjestelmästä valvonnan ja seurannan kannalta välttämättömät tiedot.

Tietojärjestelmää ylläpitävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja Suomen ympäristökeskus, jotka toimivat luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) tarkoituksena rekisterinpitäjinä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

ympäristönsuojelulain 212 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ympäristönsuojelulain (527/2014) 212 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 327/2016,
uusi 4 momentti seuraavasti:

212 §

Menettely valtion rajat ylittävien vaikutusten huomioonottamiseksi eräissä tilanteissa

Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupahakemus ja –päätös sekä niiden olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle toiseen valtioon lähettämiseksi niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain (764/2019) 11 §:ään uusi 6 momentti seuraavasti:

11 §

Lupahakemusten tiedoksianto ja siitä tiedottaminen

Tämän lain mukaisessa menettelyssä yhteensovittavaan viranomaiseen sovelletaan, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 29 a §:ssä säädetään lupaviranomaisen velvollisuuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 8.4.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen

1.

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 2 §:n 1 kohdan johdantokappale ja 9 kohta, 3 §:n 3 momentti, 5 §:n 3 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11 §:n 3 momentti, 17 §:n 1 momentti, 20 §:n 2 momentti, 26 ja 29 §, 38 §:n 1 momentti, liitteen 1 5 kohdan a alakohta ja liitteen 2 2 kohdan c alakohta, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 3 momentti laissa 768/2019 ja liitteen 1 5 kohdan a alakohta laissa 126/2019, sekä lisätään 2 §:ään uusi 10 kohta, lakiin uusi 29 a § ja liitteeseen 2 uusi 4 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) ympäristövaikutuksella hankkeen *tai toiminnan* aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) ympäristövaikutuksella hankkeen aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:

9) luvalla viranomaisen hankkeen toteuttamiseen myöntämää lupaa tai muuta siihen rinnastettavaa päätöstä.

9) luvalla viranomaisen hankkeen toteuttamiseen myöntämää lupaa *ja* muuta siihen rinnastettavaa päätöstä;

10) *hankkeella*

a) *laitoksen, toiminnan ja rakennustyön toteuttamista; sekä*

b) *muuta luonnonympäristöön ja maisemaan kajoamista sekä mineraalivarojen hyödyntämistä.*

3 §

3 §

Lain soveltamisala ja arviointimenettelyn soveltaminen

Lain soveltamisala ja arviointimenettelyn soveltaminen

Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon

Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon

Voimassa oleva laki

hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään liitteessä 2. *Hankkeen ominaisuuksista, sijainnista ja sen vaikutusten luonteesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.*

5 §

Ympäristövaikutusten arviointi muun lain mukaisessa menettelyssä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta ydinenergalaisissa (990/1987) tarkoitettuja ydinlaitoksia koskeviin hankkeisiin

10 §

Yhteysviranomainen

Yhteysviranomaisena toimii elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Ydinenergalaisissa tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevissa hankkeissa yhteysviranomaisena toimii kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriö. *Yhteysviranomaisen tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.*

11 §

Toimivaltainen viranomainen

Työ- ja elinkeinoministeriö tekee 1 momentissa tarkoitetun päätöksen ydinenergalaisissa tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevissa hankkeissa.

Ehdotus

hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään liitteessä 2.

5 §

Ympäristövaikutusten arviointi muun lain mukaisessa menettelyssä

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta hankkeisiin, *joiden yhteysviranomaisena toimii tämän lain 10 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö.*

10 §

Yhteysviranomainen

Yhteysviranomaisena toimii elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. *Yhteysviranomaisena toimii kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriö, kun hanke koskee ydinenergalaisissa tarkoitettua ydinlaitosta tai muuta sellaista laitosta, jossa käsitellään tai varastoidaan tai jonne loppusijoitetaan ydinjätteitä. Ydinenergalain 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa kaivos- ja malminrikastustoiminnassa, jonka tarkoituksena on uraanin tai toriumin tuottaminen, yhteysviranomaisena toimii kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.*

11 §

Toimivaltainen viranomainen

Työ- ja elinkeinoministeriö tekee 1 momentissa tarkoitetun päätöksen hankkeissa, jotka koskevat ydinenergalaisissa tarkoitettua ydin-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

laitosta tai muuta sellaista laitosta, jossa käsitellään tai varastoidaan tai jonne loppusijoitetaan ydinjätteitä. Ydinenergiain 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa kaivos- ja malminrikastustoiminnassa, jonka tarkoituksena on uraanin tai toriumin tuottaminen, päätöksen tekee kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

17 §

17§

Arviointiohjelmasta kuuleminen

Arviointiohjelmasta kuuleminen

Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen on varattava hankkeen vaikutusalueen kunnille tilaisuus antaa lausuntonsa arviointiohjelmasta.

Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. *Yhteysviranomaisen on pyydetävä lausunto arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta sekä muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee mukaan lukien hankkeen lupaviranomaisen.*

20 §

20 §

Arviointiselostuksesta kuuleminen

Arviointiselostuksesta kuuleminen

Yhteysviranomaisen on huolehdittava myös siitä, että arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen on varattava hankkeen vaikutusalueen kunnille tilaisuus antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta. Mielipiteet ja lausunnot on toimitettava yhteysviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuna aikana, joka alkaa kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestää vähintään 30 päivää ja enintään 60 päivää.

Yhteysviranomaisen on myös huolehdittava siitä, että arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. *Yhteysviranomaisen on pyydetävä lausunnot arviointiselostuksesta noudattaen, mitä 17 §:n 1 momentissa säädetään arviointiohjelmasta kuulemisesta.* Mielipiteet ja lausunnot on toimitettava yhteysviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuna aikana, joka alkaa kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestää vähintään 30 päivää ja enintään 60 päivää.

26 §

26 §

Arvioinnin huomioon ottaminen luvassa

Arvioinnin huomioon ottaminen luvassa

Voimassa oleva laki

Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on otettava huomioon arviointiselostusta koskevat ja 29 §:n mukaiset kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja mahdolliset *valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät* 29 §:ssä tarkoitettut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat on otettu huomioon.

29 §

Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettaviin hankkeisiin liittyvä kansainvälinen kuuleminen

Yhteysviranomaisen on toimitettava 28 §:ssä tarkoitettu hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelma tarvittavine käänöksineen viipymättä ympäristöministeriölle. Ympäristöministeriön on toimitettava ilmoitus hankkeesta ja arviointiohjelma tarvittavine käänöksineen toiselle valtiolle viimeistään silloin, kun yhteysviranomaisen tiedottaa arviointiohjelmasta Suomessa siten kuin 17 §:ssä säädetään. Ympäristöministeriö toimittaa toiselle valtiolle annettavan ilmoituksen tiedoksi ulkoasiainministeriölle.

Ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) tiedot hankkeesta;
- 2) tiedot mahdollisista valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista;
- 3) tiedot arviointimenettelystä ja hankkeen toteuttamisen kannalta olennaisesta päätöksestä;
- 4) kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa toisen valtion on vastattava ympäristöministeriölle osallistumisesta ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn.

Ympäristöministeriön on toimitettava toiselta valtiolta saamansa vastaus sekä annetut lausunnot ja mielipiteet yhteysviranomaiselle.

Jos toinen valtio on ilmoittanut osallistuvansa arviointimenettelyyn, yhteysviranomai-

Ehdotus

Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on *asianmukaisesti* otettava huomioon arviointiselostusta *koskevien ja mahdollisten* 29 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja mahdolliset 29 §:ssä tarkoitettut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat on otettu huomioon.

29 §

Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettaviin hankkeisiin liittyvä kansainvälinen kuuleminen

Yhteysviranomaisen on toimitettava 28 §:ssä *tarkoitettua* hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelma *ja sen olennaisia osia koskevat käänökset* viipymättä ympäristöministeriölle. Ympäristöministeriön on toimitettava ilmoitus hankkeesta ja arviointiohjelma käänöksineen toiselle valtiolle viimeistään silloin, kun yhteysviranomaisen tiedottaa arviointiohjelmasta Suomessa *17 §:n mukaisesti*. Ympäristöministeriö toimittaa toiselle valtiolle annettavan ilmoituksen tiedoksi *ulkoministeriölle*.

Ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) tiedot hankkeesta;
- 2) tiedot mahdollisista valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista;
- 3) *tiedot hankkeen toteuttamisen kannalta olennaisesta päätöksestä;*
- 4) *yksityiskohtaiset tiedot arviointimenettelystä ja mahdollisuuksista osallistua menettelyyn sekä kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa toisen valtion on vastattava ympäristöministeriölle osallistumisesta ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn;*
- 5) *toimivaltaiset viranomaiset, joilta voi saada tietoja kansainvälisestä kuulemisesta ja joille voi esittää asiaa koskevia kysymyksiä.*

Ympäristöministeriön on toimitettava toiselta valtiolta saamansa vastaus sekä annetut lausunnot ja mielipiteet yhteysviranomaiselle.

Jos toinen valtio on ilmoittanut osallistuvansa arviointimenettelyyn, yhteysviranomai-

Voimassa oleva laki

sen on toimitettava arviointiselostus tarvittavine käännoksineen ympäristöministeriölle, jonka on toimitettava ne viipymättä toiselle valtiolle lausuntojen antamista ja mielipiteiden esittämistä varten. Lisäksi ympäristöministeriön on tarjottava toiselle valtiolle mahdollisuutta neuvotella muun muassa hankkeen mahdollisista rajat ylittävistä vaikutuksista ja tällaisten vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä sekä vahvistettava kohtuullinen määräaika neuvottelujen kestolle. Ympäristöministeriö toimittaa kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat yhteysviranomaiselle ja tarvittaessa hankkeesta vastaavalle.

Lupaviranomaisen on toimitettava päätöksensä ympäristöministeriölle, joka toimittaa päätöksen ympäristövaikutusten arviointiin osallistuneelle toiselle valtiolle.

(Uusi pykälä)

38 §

Kustannusvastuu

Ehdotus

sen on toimitettava arviointiselostus ja yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta sekä niiden olennaisia osia koskevat käännookset ympäristöministeriölle, jonka on toimitettava ne viipymättä toiselle valtiolle lausuntojen antamista ja mielipiteiden esittämistä varten. Lisäksi ympäristöministeriön on tarjottava toiselle valtiolle mahdollisuutta neuvotella muun muassa hankkeen mahdollisista rajat ylittävistä vaikutuksista ja tällaisten vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä sekä vahvistettava kohtuullinen määräaika neuvottelujen kestolle. Ympäristöministeriö toimittaa kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat yhteysviranomaiselle ja tarvittaessa hankkeesta vastaavalle.

Yhteysviranomaisen on toimitettava antamansa perusteltu päätelmä ja sen olennaisia osia koskevat käännookset ympäristöministeriölle, joka toimittaa ne ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn osallistuneelle toiselle valtiolle.

29 a §

Lupaviranomaisen velvollisuudet valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa

Lupaviranomaisen on toimitettava 28 §:ssä tarkoitettua hanketta koskeva lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännookset ympäristöministeriölle silloin, kun arviointimenettelyyn on osallistunut Euroopan unionin jäsenvaltio. Ympäristöministeriö toimittaa ne jäsenvaltiolle.

Lupaviranomaisen on toimitettava lupapäätöksensä sekä sen olennaisia osia koskevat käännookset ympäristöministeriölle, joka toimittaa ne ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn osallistuneelle toiselle valtiolle.

38 §

Kustannusvastuu

Voimassa oleva laki

Tiedottamisen, kuulemisen ja ympäristövaikutusten arvioinnin kustannuksista sekä valtioiden rajat ylittävien vaikutusten arviointiin liittyvien velvoitteiden täytäntöönpanoa varten tarvittavien käännosten kustannuksista vastaa hankkeesta vastaava.

Ehdotus

Tiedottamisen, kuulemisen ja ympäristövaikutusten arvioinnin kustannuksista sekä 29 ja 29 a §:ssä säädettyjen velvoitteiden täyttämistä varten tarvittavien käännosten kustannuksista vastaa hankkeesta vastaava.

Liite 1. Hankeluettelo

5) metsäteollisuus:
a) massatehtaat;

Liite 1. Hankeluettelo

5) metsäteollisuus:
a) massaa puusta tai vastaavista kuituisista materiaaleista tuottavat tehtaat;

Liite 2.

2. Hankkeen sijainti

Hankkeen vaikutusalueella olevan ympäristön herkkyyttä on tarkasteltava ottaen huomioon erityisesti:

- a) nykyinen ja hyväksytyjen kaavojen mukainen maankäyttö;
- b) alueen ja sen maanpinnan alaisten luonnonvarojen (myös maaperä, maa, vesi ja luonnon monimuotoisuus) suhteellinen runsaus, saatavuus, laatu ja uudistumiskyky;
- c) luonnonympäristön sietokyky.

Liite 2.

2. Hankkeen sijainti

Hankkeen vaikutusalueella olevan ympäristön herkkyyttä on tarkasteltava ottaen huomioon erityisesti:

- a) nykyinen ja hyväksytyjen kaavojen mukainen maankäyttö;
- b) alueen ja sen maanpinnan alaisten luonnonvarojen (myös maaperä, maa, vesi ja luonnon monimuotoisuus) suhteellinen runsaus, saatavuus, laatu ja uudistumiskyky;
- c) luonnonympäristön sietokyky:
 - kosteikot, ranta-alueet ja jokisuut;
 - rannikkoalueet ja meriympäristö;
 - vuoristo- ja metsäalueet;
 - kansallis- ja luonnonpuistot;
 - lain nojalla luokitellut tai suojellut alueet sekä jäsenvaltioiden luontotyyppeiden sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/147/EY perusteella määrittelemät Natura 2000 -alueet;
 - alueet, joilla unionin lainsäädännössä vahvistetut ympäristön laatustandardit on jo

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ylitetty, niitä ei ole noudatettu tai niiden arvioidaan ylittyneen;
— tiheään asutetut alueet; sekä
— historiallisesti, kulttuurisesti tai arkeologisesti merkittävät maisemat ja kohteet.

4. Kuuluminen tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2011/92/EU) liitteessä II lueteltuihin hankkeisiin.

2.

Laki

maa-aineslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa-aineslain (555/1981) 23 b §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 23 b §:n 3 momentti laissa 468/2005 ja 4 momentti laissa 1577/2009, sekä
lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 258/2017 ja 1407/2019, uusi 4 momentti ja 19 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 468/2005, 1577/2009 ja 1407/2019, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Lupahakemuksen tiedoksianto ja lupahakemuksesta tiedottaminen

Lupahakemuksen tiedoksianto ja lupahakemuksesta tiedottaminen

Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa lupahakemus sekä sen olennaisia osia koskevat käännökset ympäristöministeriölle toiseen valtioon lähettämiseksi niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä.

23 b §

23 b §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tietojärjestelmä

Tietojärjestelmä

Tässä laissa tarkoitettulla lupa- ja valvontaviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta käyttöönsä tietojärjestelmästä valvonnan ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot. *Henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.*

Tietojärjestelmää ylläpitävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja Suomen ympäristökeskus. *Ympäristöministeriö voi sopia, että tietojärjestelmän ylläpitoon osallistuu tarvittavilta osin muu asiantuntijalaitos, jolla on tehtävän edellyttämä asiantuntemus.*

Tässä laissa tarkoitettulla lupa- ja valvontaviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta käyttöönsä tietojärjestelmästä valvonnan ja seurannan kannalta *välttämättömät* tiedot.

Tietojärjestelmää ylläpitävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja Suomen ympäristökeskus, *joita toimivat luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) tarkoittamina rekisterinpitäjinä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

ympäristönsuojelulain 212 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ympäristönsuojelulain (527/2014) 212 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 327/2016,
uusi 4 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

212 §

212 §

*Menettely valtion rajat ylittävien vaikutusten
huomioonottamiseksi eräissä tilanteissa*

*Menettely valtion rajat ylittävien vaikutusten
huomioonottamiseksi eräissä tilanteissa*

*Lupaviranomaisen velvollisuudesta toimit-
taa lupahakemus ja -päättös sekä niiden olen-
naisia osia koskevat käännökset ympäristömi-
nisteriölle toiseen valtioon lähettämiseksi
niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat
ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ym-
päristövaikutusten arviointimenettelystä an-
netun lain 29 a §:ssä..*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain (764/2019) 11 §:ään uusi 6 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

*Lupahakemusten tiedoksianto ja siitä tiedot-
taminen*

*Lupahakemusten tiedoksianto ja siitä tiedot-
taminen*

*Tämän lain mukaisessa menettelyssä yh-
teensovittavaan viranomaiseen sovelletaan,
mitä ympäristövaikutusten arviointimenette-
lystä annetun lain (252/2017) 29 a §:ssä sää-
detään lupaviranomaisen velvollisuuksista.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..